

Štev. 11.

V Ljubljani, 15. novembra 1938.

Leto 55.

Vsebina: Starim in novim naročnikom „Kmetovalca“! — Pomen kreditov za male kmetije. — Nova „Stara Pravda“. — Rahlanje mrtvice. — „Böhmov Ackersegen“ — za in proti. — Kako preprečiti naraščanje kmetijskih brezdomcev? — Topinambur (*Helianthus tuberosus*). — Razglas kraljevske banske uprave dravske banovine glede prometa s sadikami. — Življenje v moštu. — Jesenska kop vinogradov. — Nerodovitnost trte. — Zavarovanje živine za slučaj nesreče ali bolezni. — O ocenjevanju goveda v Sloveniji. — Temeljna vprašanja pri pitanju svinj. — O vrednosti zmletih deteljnih odpadkov za krmo. — Kokošje plemenske rodbine. — Čebele pozimi. Medeno pecivo. — † Alojz Paulin. — Načrt za razdelitev nagrad naročnikom.

Starim in novim naročnikom „Kmetovalca“!

Koncem meseca bomo poslali podružnicam nabiralne pole za zbiranje naročnine za „Kmetovalca“. Naročnike prosimo, da olajšajo podružničnim funkcionarjem zbiranje naročnine s tem, da pripravijo celoletno naročnino din 25.— in jo **takoj ob prvem pozivu izroče podružnici**.

„Kmetovalec“ bo tudi v bodoče zanesljiv svetovalec kmečkim praktikom v vseh strokovnih vprašanjih, ter bo poročal o vsem, kar je novega v stroki zavedenega. Zaradi pomanjkanja prostora, ki ga hočemo koristneje porabiti, nemogoče nam je vedno na novo obravnavati splošno znana strokovna vprašanja, ki jih najdemo pojasnjena v vsaki učni knjigi dotične panoge. Da pa omogočimo kmetovalcem ceneno in hitro davanje nasvetov v različnih zadevah s katerimi se srečamo v praktičnem izvajanju stroke, postoji pri uredništvu „**Posvetovalnica**“, na katero se vsak naročnik lahko z zaupanjem pismeno obrne. Priložiti mora le **din 3.— za odgovor** in javiti točen naslov.

V današnjem času kmetu ne zadostuje le zgolj tehnična strokovna izobrazba, saj mora svoj način proizvodnje vedno znova prilagoditi menjajočim se socialnim, agrarno-političnim in agrarno-ekonomskim prilikam doma in v tujini. Kdor ne zasleduje razvoj teh vprašanj, in ureditev, zaostaja ter postane nesodoben, kar seveda upliva tudi na rentabilnost gospodarstva. Že letos smo obveščali naše čitatelje o sličnih zadevah in mislimo, da ustrezemo njihovi želji, če bomo tudi prihodnje leto pri izbiri gradiva za list to potrebo primerno upoštevali. Prepričani smo, da je vsestranska poučenost o vseh s kmetijstvom v vezi se porajajočimi vprašanji, nujno potrebna ne le gospodarju, ki danes vodi kmetijo, temveč predvsem doraščajočim bodočim gospodarjem, ki se bodo nekoč borili za svoj obstanek na domači grudi. „**Kmetovalec**“ **spada torej v vsako kmečko hišo, ker ne bo koristil le današnjemu, temveč tudi bodočemu rodu kmečkih gospodarjev.**

Člane K. D., ki so obenem naročniki „Kmetovalca“, opozarjamo, da jim bomo tudi letos razdelili **2000 kom. brezplačnih sadnih dreves.**

Letos bo žreb določil med onimi srezji, kjer lansko leto drevesca niso bila razdeljena. Razen gornje ugodnosti, ki jo uživajo le člani K. D., pa lahko sodeluje **vsak naročnik pri nagradnem tekmovanju**

pri katerem bo **vsak deseti naročnik** nagrajen s primerno nagrado v kmetijskih potrebščinah. **Načrt razdelitev nagrad se nahaja na prvi strani inseratnega dela.**

Uredništvo.

Pomen kreditov za male kmetije.

V Neaplju v Italiji je bil v času od 18.—23. oktobra 1938 prvi mednarodni shod, ki je obravnaval z vseh strani vprašanje, tičoč se kreditiranja poljedelstva.

Posebno so razni strokovnjaki preresetavali pogoje kreditnih možnosti male kmetije. Prav lepo po-

ročilo je podal nemški kmetijski strokovnjak dr. Fenske iz Berlina. Seznanjamo vas najprej z njim.

I. Obležba male posesti.

Glavna znaka male posesti sta: da jo obdeluje izključno ali vsaj pretežno družina, ki obenem uporabi večji

del pridelka zase in da je vsled tega povezanost s trgom majhna. Delo je torej glavni vir preživljanja, dočim je donos kapitala boren. K temu je šteti v prvi vrsti vrednost zemlje in zgradb, delno pa tudi izkupiček na trgu. Čim naj se za tako posest vzame kredit, je treba vedeti, kako se bo obrestoval in vračal. Vračanje na račun dela pomenja poslabšanje pri-

lik družine in poseže neposredno v obstoj le-te kot družabne enote. Zato se more vračati le, če se s kreditom poveča donos posesti ter s tem ojača zvezo s trgov, ki dovaja v gospodarstvo nova sredstva, potrebna za plačilo posojila.

Kreditiranje male posesti je smotno samo, če je v pravem razmerju s kapitalom, na katerega ga se vzame, če obrestovanje odgovarja donosnosti posesti in če se kredit res uporabi za izboljšanje gospodarstva.

Nemčija ima čez 50% zemlje podeljene med male posestnike, ki se štejejo od 0,5 ha do največ 20 ha. Na trg postavljajo taki posestniki približno pol, a največ 73% pridelka, drugo porabijo doma.

II. Kakšni krediti so potrebni za malo posest?

1. Krediti za nabavo sredstev, ki povečajo donos. So to zlasti umetna gnojila, krmila, izboljšano semenje. Pri pravilni nabavi in uporabi teh posredujejo pomnoženi pridelki večjo povezanost s trgov in torej zvišajo denarni dohodek.

2. Krediti za trajno izboljšanje zemljišč so možni samo v zvezi z obširnejšimi akcijami, njih posledica pa je tudi izboljšanje donosnosti. Posebno zadruga za osuševanje in namakanje predstavljajo obsežne tovrstne poskuse.

3. Krediti za nabavo orodja in strojev, ki olajšajo delo ali pa izboljšajo njegov učinek. Posamezna posestva težko krijejo izdatke za te stvari, zato je vsaj tako, kakor pri melioracijah, potreben skupen nakup in uporaba, ki ravnotako najde najustreznejšo obliko v zadrugi.

4. Krediti za napravo in izboljšanje gospodarskih poslopij. Umestno jih je jemati za napravo ali izboljšanje hlevov, silosov in drugih objektov, ki služijo povečanju dohodka. Sicer pa dajanje kredita ni umestno za svrhu, da se izboljšajo stanovanja in podobno, ker vse to preveč obremeni delo kot vir preživetja, ki mora zaradi tega nujno biti manj nagrajeno.

5. Krediti za prodajo pridelkov so smotni le, če se podeli zadrugam ali drugim združenjem, dani posameznikom pa ne dosegajo svrhe.

6. Krediti za dokup zemlje so pomembni vselej, ko gre za to, da se premalo zaposlena družina polno zaposli ali se prejšnje gospodarstvo šele z dokupom lahko izčrpneje in uspešneje izrablja.

Če dani kredit poveča donos, je tedaj vsekakor v korist mali posesti. Ako pa bi imel le predač poseči v

možnosti vračanja, je nevaren, ker lahko hitro zavre vsako uspešno delo in uniči posestvo.

Zlasti je nevaren preobsežen hipotekarni kredit, ki previsoko oceni donosnost posesti in tako povzroči njeno propast. Ocena malih posestev je po navadi previsoka radi tega, ker je povpraševanje po takih zemljiščih večje, ne, ker bi bila njihova donosnost toliko boljša, kakor pri velikih posestvih. Menični krediti so po svoji strogosti težko breme tudi za vestnega dolžnika, ker je tudi on brez moči napram ujman in drugim okoliščinam, katere slabo vplivajo na letino ali ceno.

III. Zavarovanje kreditov.

Da so krediti poceni, je treba najprej organizacije, ki jih lahko poceni daje. Tu se pojavijo v prvi vrsti javne ustanove, ki lažje utrpel morebitne izgube in ki tudi lažje počakajo na plačilo ali spremene pogoje, kakor pa zasebniki.

Nova „Stara pravda“.

Ing. Teržan, Ruše.

Opomba uredništva: Prinašamo sledeči zgolj informativni članek, da bodo naši čitatelji spoznali, kaj je bistvo starih in novih nacionalno-ekonomskih učenj in kakšno vlogo ima pri tem kmetstvo.

Narodni pregovor pravi: „Ko je sila največja, je božja pomoč najbližja.“ V veliki svetovni krizi, ki je zajela ves človeški rod, prvo s Svetovno vojno, deset let po njej z gospodarsko krizo, na to zopet z vojno, ki se pojavlja sedaj v tem, sedaj zopet v drugem delu sveta in katere najmočnejše ognjišče je daljni vzhod, kjer se bije boj krvavi med Kitajci in Japonci, pa zmaguje drug narodni pregovor: „pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!“ Zmaguje zopet staro načelo: „pravica je na strani močnejšega.“

V veliki stiski, v katero so zašli po Svetovni vojni skoraj vsi narodi, ki so se vojne udeležili, posebno pa premagani narodi (Rusija, Nemčija), se je začela porajati nova miselnost.

Ob koncu Svetovne vojne se je pojavilo novo gospodarsko-socialno učenje. Ruski socialni revolucionar Lenin je učil komunizem, ki je zavladal po dveletni borbi v Rusiji. To učenje, ki je svojstveno za ruski narod, pa se ni moglo razširiti in priti do oblasti izven meja sovjetske Rusije. Ker so pa tudi drugi veliki narodi bili v sličnem gospodarsko-socialnem položaju, kot se je nahajal

Poleg varnosti pred izterjavanjem pa mora biti dana tudi varnost za izterjavanje. Zato je potrebno vsaj jamstvo večih oseb, potem zavarovanje pridelkov pred točo in mrazom, živine pred boleznijo.

Najvažnejše je pri dajanju kreditov preiskati zanesljivost osebe, ki ga išče in ji dati poduk o tem, ali je smiselno, da ga jemlje, ter če je, o tem, kako ga najbolje uporabi. Po dajatvi pa je treba tudi paziti, da se kredit pravilno uporablja in še zlasti, da se vrača v dogovorjenih obrokih. Dolgotrajni krediti, ki dosežejo tudi dobo 30 let, so kaj prikladni za malo posest, ki le polagoma lahko vrača, kar zmore iz dohodkov.

Za posvete o najemanju in uporabljanju takih kreditov so najprikladnejše stanovske organizacije kmetov. Nemčija ima take organizacije vsestransko izvedene in je cel kmetijski stan dobro oskrbljen s posojili, bilo kratkoročnimi, bilo dolgoročnimi.

narod v carski Rusiji, s to izjemo, da je v Rusiji vladalo najbolj nazadnjaško in najbrezobzirnejše izkoriščevanje širokih ljudskih plasti, so tudi v drugih državah vstajale nove gospodarsko-socialne državne in družbene oblike življenja.

Kmečko-demokratska oblika vladavine Aleksandra Stambolijskega v Bolgariji je imela kratko življenje. Proti-kmečki val je bil močnejši. Aleksander Stambolijski je bil deležen slične usode, kot naš Matija Gubec, boreč se za „stara pravdo“. Bolj srečen je bil v svojem socialnem boju Benito Mussolini. Kot bivši socialist je organiziral delavski sloj, prilil socialnemu programu nacionalizem (narodnost) in zavzel oblast v Italiji.

V Turčiji je nastopil veliki socialni in narodnostni reformator, Kemal Ata-turk, ki je iz srednjeveške nazadnjaške orientalske države ustvaril novo, moderno, mlado in močno Turčijo.

Ostale evropske države so ostale zveste predvojnemu svetovno gospodarsko političnemu nazoru, družabnemu in socialnemu redu, zvanemu „ekonomski liberalizem“, ki je očičen v modernem kapitalizmu.

Kot protiutež kapitalizma se je že koncem 19. stoletja, sporedno z razvojem moderne tehnike in industrije, med delavstvom razvijalo novo

učenje v narodnem gospodarstvu: **občestveno**. To učenje je stremelo za pravičnim deležem delavcev na kapitalu in sodelovanjem delavskega sveta, ter na tej podlagi skušalo ustvariti **večni mir**. Ta pa je nemogoč brez svetovne države (Internacionalizem!). To učenje je upoštevalo predvsem delavca, glede kmetstva pa ni prineslo nič pomembnega. Ko je izgledalo, da se bo ta ideja internacionalizma in večnega miru med narodi začela z uspehom širiti med evropskimi narodi, je izbruhnila Svetovna vojna. S Svetovno vojno je bilo pokopano predvojno „univerzalistično-občestveno narodno gospodarsko učenje“, katerega predstavniki so bili socialni demokrati. Predvojni „ekonomski-liberalizem“ je po Svetovni vojni zacvetel v zapadno-evropskih državah (Francija, Anglija). Tu se je oblekel v novo obleko „**zapadne demokracije**“. V Nemčiji, kot premagani državi, na katero se je zvalilo vse gorje premagane države, se je „zapadno demokratični narodno gospodarski in socialni način vladanja“ začel krhati. Zrušil se je, ko je gospodarska kriza pritisnila na kmečko in delavsko množico nemškega naroda, kateri meščanska demokratična vlada ni mogla, oziroma ni znala pomagati. Iz največje gospodarske in socialne stiske nemškega naroda je zrastel Adolf Hitler, ki je prinesel svojemu narodu v obliki novega „**narodno-socialističnega učenja**“, vstajenje iz obupa ter mu vtil novo zavest do zmage.

Bistveni del narodnosocialističnega učenja tvori kmetstvo vprašanje. Nacionalni socializem gleda v kmetškem ljudstvu neizčrpljivi vir narodnega (rasnega-plemenskega) obstoja. Kmetstvo je podlaga za obnavljanje narodnega življenja. Zato skrbi narodni socializem za kmetški stan in za njegov procvit, ker si je postavil sledečo osnovno načelo: „Vse še tako težke in krute udarce usode, ki zadenejo narod, je mogoče prebroditi in zmagati največje trpljenje, če ima narod zdrav, krepak, zaveden in značajan kmetški stan, ki je duševno in telesno še nepokvarjen. Narodni socializem vidi v kmetstvu močno edinico, ki zavzema v celokupnem narodnem občestvu zelo važno, če ne najvažnejšo vlogo. Kajti kmetstvo ne daje svojemu narodu samo gmotne dobrine in hrano za preživljanje vseh drugih stanov. Kmetstvo daje svojemu narodu najdragocenejšo, ker je edini pravi in čisti vir krvi narodove. Radi tega narodni socializem skrbi prav posebno za kmetško ljudstvo in ga skuša dvigniti na od-

govarjajočo kulturno, socialno in prosvetno stopnjo. S tem je osiguran tudi obstoj naroda in njegova bodočnost potom krepkega, zdravega in mnogoštevilnega zaroda. V nacionalno-socialističnih in fašističnih državah je največja kazen za odpravo človeškega plodu radi tega, ker želi narodni socializem (Nemčija) in fašizem (Italija) z velikim številom rojstev dvigniti številčno svoj narod in s tem tudi moč in ugled naroda, kajti močnejši zmaguje!

Da se ohrani krepki kmetški stan pa je nujno potrebna **pravna** ureditev kmetškega položaja. Kajti procvit in propadanje kmetstva nista odvisna samo od dobrih oz. slabih cen kmetijskih pridelkov, temveč leži nevarnost za kmetški stan v preza-dolženosti in v dragem kreditu, vsled česar pridejo kmetje često na boben. K temu se pridružijo še sodnijski in advokatski stroški, ki so običajno večji od prvotnih dolgov. V obrambo takšnega propadanja kmetijskih gospodarstev in kmetškega stanu so imeli v stari Srbiji zakon za zaščito „**minimalne kmetije**“, katere ni mogel kmetu nihče prodati oz. jo pog-nati na boben. Ko so hoteli pred leti razširiti ta stari srbski zakon o zaščiti kmetije na celo Jugoslavijo, so se proti temu borili naši trgovski in politični krogi s trditvijo, da se na ta način popolnoma ubije kredit, ki ga uživa kmet. Stari srbski zakon, prilagoden novim potrebam in narodno-socialističnemu učenju so vpeljali v Nemčiji dne 29. septembra 1933. leta. (Reichserbhöfgesetz) — zakon o dednih kmetijah. S tem zakonom želijo vzpostaviti novemu duhu primerno novo „**staro pravdo**“.

Narodni socializem stremi za tem, da ohrani neokrnjeno kmetijo in zemljo samo za kmetško ljudstvo, ki v resnici zemljo obdeluje ter prepreči vsako spekulacijo in barantanje z zemljo. Zemlja in kmetija morata ostati kmetški družini in njenim potomcem, t. j. onim, ki so edini pravi vir krvi in narodnega obstoja. Narodni socializem je pojem zemljiške lastninske pravice povezal z idejo o plemenu in družini, v kateri je posamezni kmetški človek samo en člen nepretrgane-večne verige rodov (generacij) dotičnega naroda, ki ga veže s preteklostjo in bodočnostjo.

Narodni socializem gre v tej svoji ideji še dalje ter vklepa in podreja trenutnega lastnika zemlje in kmetije popolnoma v to večno verigo rodov svojega naroda ter uči, da je zemlja pravzaprav last vseh bivših, sedanjih in bodočih generacij in mora prehranjevati celokupno na-

rodno občestvo. Kmet je samo čuvaj svoje zemlje za bodoča pokolenja; svojo zemljo je podedoval od svojih prednikov zato, da jo bo izročil neokrnjeno v čim rodovitejšem stanju svojim potomcem.

Iz tega vidika se zemlja in kmetija ne smeta in ne moreta smatrati kot navadno trgovsko blago, s katerim se lahko prekučuje, spekulira in spravlja v roko velekapitalistov, katerim je zemlja samo vedno enako vredno trgovsko blago, v katerem imajo sigurno naložen svoj denar. To liberalistično-kapitalistično gledanje na zemljo je povzročilo splošno obubožanje kmetškega stanu, ki ni imel niti v državnih zakonih dovoljno zaščito. Kakor je zemlja postala navadna trgovska roba, tako je postal tudi kmetški človek, v prenešenem smislu, trgovska roba, s katero se je v političnem smislu kupčevalo in prekučevalo.

Narodni socializem uči, da s propadom kmetškega ljudstva propade tudi narod, ker je izkoreninjen iz zemlje, ki ga hrani in iz katere črpa celokupen narod življensko moč. Zemlja je edini trajni in neizčrpljivi vir življenja in razmnoževanja. Vsled tega je zemlja najvažnejši problem v narodno-socialističnem in tudi fašističnem učenju.

Smo priče dogodkov, ki so se dogodili tekom letošnjega 1938. leta v srednji Evropi, vemo kaj se je dogodilo v Abesiniji in kmalu bomo zvedeli, kakšen bo konec velike vojne na daljnem vzhodu. Vse te krvave in diplomatične akcije se koncem koncev dogajajo samo in edino radi zemlje in radi tega, kar ta zemlja nudi za življenje in procvit onega, ki jo bo izkoriščeval.

Z ozirom na zgoraj opisano gledanje narodnega socializma na kmetško vprašanje in na lastništvo zemlje, predpisujejo narodno-socialistični zakoni kmetu točno, kako mora gospodariti in kako obdelovati zemljo, ki mora preživljati celokupen narod-sedanji in bodoči. Radi tega je kmet v narodno-socialistični državi postavljen pod „**vodstvo**“, ki ga vzgaja, ga uči delati in napredno gospodariti, določa cene kmetijskim pridelkom, ureja celokupno trgovino, določa čas odprodaje posameznih pridelkov itd. V narodno-socialistični državi ne obstoja prosto in svobodno razpolaganje z zemljo in kmetijo, kmetijskimi pridelki in prodajo. Posestniki zemlje in industrijskih obratov so, kot se je izrazil nekdo, od države nastavljeni poslovodje lastnega premoženja. Vse je urejeno in postavljeno pod skupno vod-

stvo, ki ureja vse to, kar sicer ureja kmet sam v drugih državah, ki niso narodno-socialistične in fašistične.

Narodni socializem uči, dela in vlada med drugimi tudi po sledečih načelih.

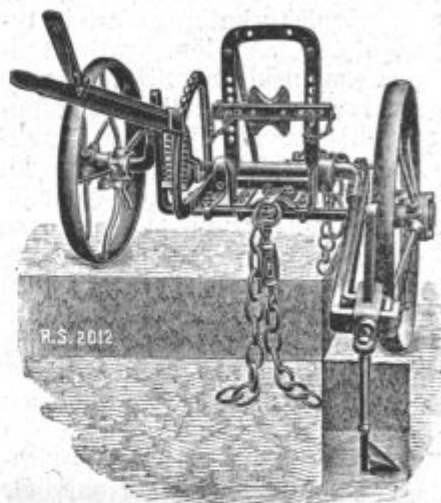
Država je nositeljica političnega obraza naroda in obenem predstavnica celokupnega narodnega gospodarstva. V imenu svojega naroda upravlja državna oblast z narodnim gospodarstvom, ki ga smatra za organsko celoto celokupnega naroda. Vsi, ki pripadajo isti narodnosti spadajo tudi v isto skupnost (Volksgemeinschaft) in pod isto vrhovno politično oblast, ki daje smernice celokupnemu gospodarskemu delu in ustvarjalnemu hotenju celokupnega narodnega občestva. „En narod, ena država, en vodja!“ To je krilatica narodno-socialističnega (nemško-fašističnega) učenja. Vodja misli in odloča za vse ostale; kar vodja reče, velja za cel narod, kar vodja ukrene, odobri cel narod. V notranjem gospodarskem življenju postavlja narodni socializem celokupno gospodarstvo, kulturno in socialno življenje vsakega poedinca, obitelji posameznih stanov in vsega na-

roda pod strogo nadzorstvo in vodstvo „narodne skupnosti“. Tudi zunanja trgovina ni več zadeva posameznika — izvoznika oz. uvoznika — temveč je vse to podrejeno posebni ustanovi, ki je od državne oblasti za ta posel postavljena, kajti država kot voditeljica narodnega gospodarstva nima samo pravice, temveč ima dolžnost, da uredi vsa vprašanja narodnega gospodarstva v mejah svoje države tako, kot to zahtevajo potrebe „narodne skupnosti“. Tudi zunanjo trgovino ureja sama in edino po potrebah in naprej začrtanih smernicah lastnega narodnega gospodarstva. „Narodna skupnost nad vse!“ Vse kar se podvzame in izvrši, se stori samo in zgolj za narodni blagor.

Kakor rečeno, zavzemata v „narodni skupnosti“ kot si jo zamišlja in kot jo želi vzgojiti in urediti narodni socializem, kmetstvo in kmečki stan temeljni položaj. Potom narodnega socializma naj doseže kmetško ljudstvo te države po tisočletnih borbah zopet svojo „staro pravdo“. V tej misli leži narodno-socialistična revolucija, kolikor se tiče in naša na kmetstvo.

globoko rahlanje vsepovsod tam na mestu, kjer je zemlja globoka, ker globoko oranje zahteva več truda in stroškov, kot pa rahlanje.

Za rahlanje mrtvice je potrebna posebna preureditev pluga na plužni. Tvrdba „Sack“, ki izdeluje pluge, kateri so se v naših težkih zemljah najbolj obnesli, je montirala na posebno močne plužne pripravo (podrivač) v obliki gosje noge, ki je gibljiva in rahla zemljo pod prevrnjeno brazdo. Na sliki plužne se vidi, kako je ta priprava montirana, a slika celega pluga nam predoči delovanje.

Poljedelstvo.

Rahlanje mrtvice.

Znano je, da zamoremo s plugom orati in rahlati zemljo le do gotove globine. Zemljo, ki leži pod to plastjo pa nikoli ne rahlamo. Nasprotno, če smo orali ob nepravem času, ali pa leto za letom enako globoko, se stvori na meji med ornico in mrtvico tako trda in zbita plast, da jo korenine rastlin le z največjo težavo prodre. Taka trda plast preprečuje tudi odtekanje in pronicanje deževnice in vode ob taljenju snega, da na površini nastanejo vlažna in časovno zamočvirjena mesta. Seveda v takem slučaju ni pričakovati, da bi se zemlja mogla prezračiti, kot je potrebno za življenje koristnih bakterij in gliv, niti je mogoče pravo presnavljanje rastlinske hrane. Vse to povzroča opadanje donosnosti zemlje, kar pa na mah preneha, ako razbijemo zakorelo plast med ornico in mrtvico in ako s primernim orodjem tudi mrtvico zrahlamo. Kot je splošno znano, mrtvico ne smemo mešati z ornico, kar se pri navadnem globokem oranju vedno zgodi, ker bi potem rodnost zemlje zmanjšali. Zato se mora rahlanje mrtvice izvršiti na način, da se ornica sicer prevrne in meša, mrtvica pa samo dro-

bi in rahla, ne pa tudi vzdigne v površne plasti.

Kako velike koristi se lahko s takšnim obdelovanjem zemlje doseže na poljih, ki so se vedno le plitvo orala, dokazujejo podatki, ki jih navaja Th. Roemer. Tako so ista polja rodila pri globokem rahlanju več kot pri navadnem oranju (radi lažje primerjave je donos plitkega oranja = 100):

	leta 1923	1924	1925
	plitko oranje	globoko	rahlanje
Krompir	100	107	114
Krmna pesa	100	112	125
Ozimni rž	100	106	124
Ozimna pšenica	100	111	116
Oves	100	147	124
Jari ječmen	100	133	113

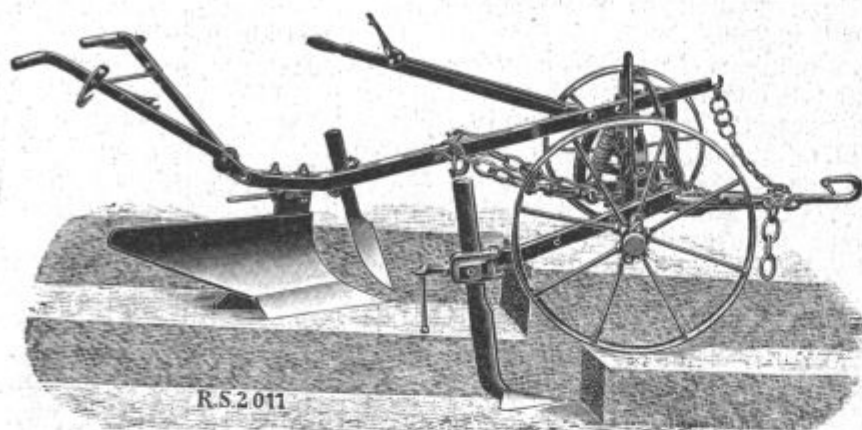
Najboljše uspehe dosežemo pri srednjetežkih ilovnatih zemljah, ki v nižjih slojih hitro pridejo v zbito strukturo, ker voda najfinejše dele iz ornice lahko izpira in v ta sloj taloži. Ravno tako bo globoko rahlanje koristno v suhih predelih, ker bodo radi zimske vlage, ki se takrat konzervira tudi v zrahljani mrtvici, rastline lažje prestale sušna razdobja v času vegetacije. Vedno pa je

Najprej s plugom prevrnemo in drobimo ornico, pri naslednji brazdi pa s pripravo za rahlanje mrtvice poglobimo prejšnjo brazdo v mrtvico, katero pa ne prevrnemo, temveč samo raztrgamo in rahlamo. Priprava namreč ni čvrsto pritrjena na plužno, temveč jo vzdržuje v pravilni legi močno jekleno pero. Če je v zemlji kamen, se mu podrivač zamore izogniti. Če je pa zemlja zbita in se raztrganju močno zoperstavlja, se doseže ravno vsled gibljivosti podrivača močnejše raztrganje teh plasti.

Pripomniti in opozoriti pa je na sledeče. Mnogi, ki so kupili to specialno plužno, se pritožujejo, da je tako oranje preveč mučno za vprego ali da vprega sploh ne more pluga kreniti. Ko se jih je vprašalo, kako globoko so pogreznili podrivač, so izjavili „kolikor je pač bilo mogoče“. Če vprega potem ni mogla vleči pluga, je to le dokaz, kako močno sta mrtvica in posebno sloj med ornico in mrtvico zbita in kako je globoko rahlanje nujno potrebno! Glede načina rahlanja pa iz tega nujno sledi, da z enkratnim oranjem mrtvice do globine, do katere podrivač seže, ne bo mogoče rahlati, temveč da se bo to do-

seglo le postopoma. Torej bomo prvo leto zrahlali mrtvico le za 5 do 10 cm in potem vsako naslednje leto globlje. Rahlanje mrtvice pri takem načinu oranja ne bo predstavljalo znatno obtežitev za vprego, pač pa bo vsako leto lažje, čeprav ga bo-

Vedno je globoko rahlanje umestno pri bolj siromašnih zemljah, med tem ko bomo s pridom globoko orali na dobro rodni njivah. Oboje se mora zgotoviti pred nastopom mraza, saj je cilj obeh, da se omogoči mrazu zemljo razsipati v takšno drobnogru-

mo potem, ko smo dosegli skrajno globino, uporabljali le za nekatere posevke. Navadno bomo globoko rahlali le za okapavine, kot za krompir, peso itd. Škodovalo pa ne bo tudi žitom, posebno ne jaremu ovsu, kateremu navadno ne gnojimo in ki ima zelo globoko segajoče korenine.

dasto stanje, da bo mogla vsrkati čim več zimske vlage in jo konzervirati za nemoteno rast posevkov. Pred setvijo tako pripravljene njive, če niso preveč zapleveljene, ne bomo orali, temveč jih bomo z rahlači (eksceratorji) ali težkimi branami na površini poravnali.

„Böhmov Ackersegen“ — za in proti.

Ferdinand Trenz, Leskovec.

Med številnimi krompirjevimi sortami, ki jih Kmetijska družba zadnji dve leti smotrno raziskuje in preizkuša je tudi m. dr. Böhmov Ackersegen.

Ko sem čital v 11. številki lanskega „Kmetovalca“ poročilo o preizkusih, mi je v razpredelnici Ackersegen takoj padel v oči zaradi obilnega pridelka gomoljev in škroba in ker bi že davno rad prišel do rodovitne in dobre krompirjeve sorte, sem, opogumljen po visokih številkah v poročilu, sklenil, da ga nekaj posadim in primerjam uspehe pri domačem krompirju z onim od Ackersegna.

Seme sem dobil preko Kmetijske družbe iz Eggenberga pri Graz-u in sem ga (300 kg) posadil poleg oneidovca, v isto zemljo, enako gnojeno, s hlevskim gnojem.

Ackersegen je počasneje klil kot oneidovec, a je prišel enakomerno, ves hkrati na svetlo, česar o oneidovcu ravno ne morem trditi.

V maju in juniju ni na koreninah vidnih nikakih razlik med obema sortama, pač pa ima Ackersegen višjo in bolj košato cimo, ki dela

kljub manjšim listkom več sence, kot oneidovec. Cvetela je sleherna rastlina Ackersegna obilno in dolgo.

Huda suša, brez kaplje dežja v juniju, juliju in avgustu je ovirala razvoj gomoljev pri oneidovcu kot pri Ackersegnu.

Kako preprečiti naraščanje kmetskih brezdomcev?

Val. Janhar.

Pod tem naslovom razpravlja v „Domovini“ pisec uvodnega članka ter smeši prizadevanje pravnškega kongresa, na katerem so se letos pravniki zavzemali za nedeljivost srednjih posestev.

Problem je tako važen, da vsekar zasluži vse več pozornosti, nego mu naša javnost posveča. Saj se je vprav na tem kongresu izneslo tako važne podatke, da bi jih bilo le škoda pustiti pozabljenu. Zlasti ne smemo pozabiti n. pr. dokaza, da na Danskem porabi kmetski pripadnik le 17% od svojega zaslužka za svoje preživljanje, dočim v Jugoslaviji rabi v ta namen kar 56%!

V drugi polovici avgusta se prične oneidovčeva cima sušiti, gomolji so deloma dorasli do velikosti debelega gosjega jajca. Ackersegen je pa v tem času še temnozelen in niti ovel, gomolji so mu pa nekaj manjši od oneidovčevih.

23. avgusta smo imeli močan nalliv, ki nas je rešil vsaj najhujšega pomanjkanja vode.

Okrog 20. septembra je bila tudi Ackersegenova cima suha in 27. septembra smo pričeli z izkopavanjem krompirja. Pri tem smo prišli do zanimivega odkritja:

Pri Ackersegnu je bilo v vsakem gnezdu par krastavih gomoljev v velikosti gosjega jajca, ki so delali vtis starega krompirja, a ob teh za cel klobuk večjih mladih gomoljev s še čisto tanko kožico.

Sklepam, da je zaradi dežja v avgustu krompir, ki je zaradi suše prisilno dozorel, ponovno vzklil in da je v dobrem mesecu nastala cela množica mladih gomoljev, ki so po velikosti stare mnogo prekašali.

Nakopali smo Ackersegna preko 3000 kg, torej desetkratno seme, kar je, pri taki suši kot je bila letos pri nas, prav lep uspeh.

Gomolji so lepo okrogli, plitvih očes in rumene barve. Kuhani izgledajo voščeno in niso posebno okusni. Morda je slab okus posledica hude suše. Kuha se zelo dolgo, in postane mehak (celih 30 minut mora vreti). Ker vsebuje zelo mnogo škroba, (glej tablico štev. 11. lanskega in štev. 10. letošnjega „Kmetovalca“), bo prišel prvenstveno v krmilne svrhe v poštev. Želeti bi bilo, da še kdo opiše svoja izkustva z imenovano sorto.

Ali ni to najnepobitnejši dokaz, da je temu glavni vzrok prevelika razlika med kmetijsko - nabavnimi in prodajnimi cenami? Zato naj vsi naši učeniki vse dotlej prestanejo staviti nam Dance za vzor, dokler tudi naš kmet ne bo tako poceni kupoval in tako drago prodajal kot danski oratar!

Zato se nikakor ne moremo strinjati s piscem gor. članka, ki gre mirno preko jedra in se loti prazne lupine, češ; da je najprej treba dati kmetu izbrano semensko blago in da bo imel v tem slučaju „vsak član družine svojo letno plačo, ki bi mu narasla v lepo doto, ko bi šel od

doma. Ostal bi lahko doma, dokler ne bi odrasli prevzemnikovi otroci in bi si mogel potem s prihranki in zakonsko zvezo z dekletom, ki si je pravtako zaslužila doma doto, kupiti lastno domačijo“.

Radi priznamo, da je seme važen pogoj za dober pridelek, vendar pa dandanes domala vsi praktični kmetovalci posvečamo temu pogoju že toliko pozornosti in to brez vsake posebne toz. propagande, da sama uporaba dobrega semena članom kmetijskih družin ne more več nuditi niti primerne preživljanja — še manj pa nakupov lastnih domačij!

Nadalje pisec priporoča malim posestnikom sejanje in obdelovanje žita na kitajski način in se huduje na „Kmetovalca“, ki se v predzadnji številki ni hotel posebno vneti za to novotarijo. Sam sem že pred ca 15 leti čital in poskušal po tem načinu priti do „tri — do štirikratnih običajnih donosov“. Žal se mi pričakovanja niso posrečila in zato sem ta način opustil. Pač pa sem se posluževal po tej izkušnji načinov, ki jih omenja g. B. F. v omenjeni številki „Kmetovalca“ in smem trditi, da z znatno ugodnejšimi t. j. rentabilnimi uspehi.

No, pa vzemimo, da sva z g. B. F. predmetni recept v bistvu zgrešila. Ne razumem pa, zakaj bi bilo tako

pridelovanje žitaric blagoslov le za mala posestva, saj bi takšen blagoslov rabila tudi večja posestva!

Končno zgoraj omenjeni pisec priporoča pomlajenje semenskega krompirja na ta način, da se posadi krompir šele koncem julija, s čimer naj bi krompirjev pridelek postal odpornjši proti gnilobi.

Čudno naključje, da sem vprav pred par leti tudi ta recept preizkusil, a to z rezultatom, da mi je vprav v cvetju se nahajajoči krompir napadla plesen v taki meri, da so se v par dneh sicer bujno rastoča stebila popolnoma posušila in sicer preje, kot na krompirju, ki je bil sajen tri mesece pred tem. Žal, kasneje nisem več delal toz. poizkusov, čeprav tega namena še nisem opustil. Skušal jih bom nadaljevati zopet prihodnje leto.

Toliko iz lastne prakse — da ne bi se kdo s preveliko vneto zaletel v eksperimentiranje v večjem stilu in da se ne bi mislilo, da je kmetijska praksa vse do sedaj spala! Vsekakor pa bi želel, da se zadnja dva recepta v malem preizkušata tudi v bodoče — nikdo pa naj se ne tolaži s prvim uspehom ter pri tem pozablja na dejstvo, da je pravična izravnava nabavnih in prodajnih cen predpogoj za obstoj in utrditev kmetijskih družin.

v južnih departementih srednje in v celi južni Franciji je z njim zasajenega 5—6% od skupne posejane površine in je skoro enako razširjen kot krompir, ki zavzema 6.4% obdelane zemlje. Zadnje čase so ga začeli na večjih površinah gojiti tudi v Rusiji.

Po barvi razlikujemo bele in rumene sorte, ki dajejo velike prinose in rdeče, ki vsebujejo večje količine dušičnih snovi in so vsled tega bolj hranljive. Na klimo nima posebnih zahtev. Uspeva daleč na severu, a v srednji Evropi lahko gomolji prezimijo v zemlji. Precej je odporen tudi proti suši. V Franciji so opazili, da se lahko opomore tudi po suši, ki sicer popolnoma uniči krompir in peso, če dežuje v avgustu, tako da se dobi v septembru in oktobru še velike količine gomoljev. Na zemljo ima manjše zahteve kot krompir. Lahko se kultivira v plitki zemlji, ker korenje ne sega globoko. Na peščenih zemljah bolje uspeva kot krompir. Edina njegova zahteva je rahlo tlo. Zato ga ne smemo saditi v težka glinasta tla. Lahko gojimo topinambur nekoliko let zaporedoma na istem prostoru in sicer tako, da v jeseni pustimo drobne gomolje v zemlji in poberejo samo debelejšje. Radi tega sadimo topinambur na taka zemljišča, ki ne prihajajo v poštev pri plodoredu, posebno še, ker ga lahko sadimo tam, kjer zemlja ni dovoljna za druge kulturne rastline. (N. pr. na strmih legah in porobkih rek in potokov.) Gnojimo le, če je zemlja res zelo slaba in siromašna. Obdelava se ravno tako kot krompir, sadi se v vrste, okopava in osipa. Pridelek doseže povprečno 150 stotov gomoljev na ha, torej več kot krompirja.

Razen gomoljev so tudi zeleni deli topinambura dobra krma za živino. Ker zraste rastlina čez 2 metra visoko, pridelamo velike količine zelene mase. Krmi se lahko v svežem ali pa ensiliranem stanju. Ker se morajo zeleni deli pokositi preje kot dozori gomolj, dobimo potem seveda manjšo količino gomoljev. Razni poskusi, ki so se delali s krmljenjem goveje živine z zelenim in ensiliranim topinamburjem, so dali dobre rezultate. Za primer naj navedem dva poskusa.

S krmljenjem mlečnih krav z zelenim topinamburjem, ki se je dajal kot dodatek hrani, katero so dobile krave na paši, se je povečala srednja dnevna količina mleka za 1.76 kg v primeri s kravami, ki so se samo pasle. Dnevni obrok je bil do 20 kg zelenega topinambura na glavo in

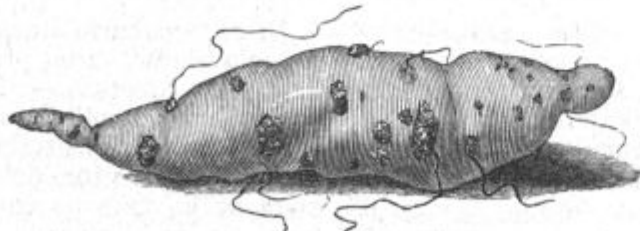
Topinambur (*Helianthus tuberosus*).

Ing. Bajec Viktor

Topinambur je na zunaj jako podoban sončnici, od katere se v glavnem razlikuje v tem, da tvori v zemlji gomolje, listi so manjši: cvetovi imajo v premeru samo 3—4 cm.

Svrha, radi katere kultiviramo topinambur, je pridobivanje gomoljev in zelenih delov, katere uporabljamo kot krmo za živino. Srednji se-

brezdušične snovi 26.7%, sirovih proteinov 2%, celuloze 1%, skupno torej 29% suhe snovi, vidimo, da so gomolji topinambura bolj vodeni kot je krompir. Toda velik del ogljikovih hidratov v topinamburu je za razliko od škroba v krompirju topljiv v vodi. Tako lahko računamo, da je 85 odstotkov suhe snovi v topinamburu

stav gomolja je: 80—80.5% vode in 19.5—20% suhe snovi. Glavna masa suhe snovi se sestoji iz brezdušičnih snovi (15—17%) med katerimi se nahaja tudi inulin. Okrog 2% je sirovih proteinov, od katerih polovica odpade na spoje amidov. Nadalje je nekaj pepela in 1% celuloze. Če primerjamo srednji sestav krompirja:

raztvorljivih, iz česa zaključujemo na visoko prebavno vrednost brezdušičnih snovi.

V Evropo so prinesli topinambur iz Amerike leta 1665. in sicer v Francijo. Čeprav je povsod poznan, ni nikjer posejan na večjih površinah razen v Franciji, kjer zavzema površino okrog 150.000 ha. Posebno

dan. Živina je topinambur rada žrla in ni povzročil nobenih boleznih ali motenj v prebavilih. Živina pa se mora najprej privaditi na zeleni topinambur, najbolje z istočasnimi dodatkom drugih krmil, ker drugače lahko nastopijo razne motnje v prebavi vsled inulina, ki se nahaja v listih.

Poskusi s krmljenjem mlečnih krav in telet (v starosti 4—6 in 8—10 mesecev) z ensiliranim listjem topinambura, so dali sledeče rezultate:

a) **Poskus z mlečnimi kravami.** Poskusne živali so dobivale ensilažo topinambura, ki je bila ensilirana v jamo meseca oktobra in uporabljena za krmo meseca aprila. Krave so žrle ensilažo zelo rade in brez ostankov. Kakovost ensilaže je bila dobra; količina mlečne kisline

je znašala 0.69%, očetne kisline 0.84%, maslene kisline ni bilo. Količina pokrmjene ensilaže je znašala 8—16.5 kg na glavo in dan. Kot dodatek so krave dobivale seno in otrobe. Ensilirani topinambur je pokazal dober upliv na prirast žive teže kot tudi na produkcijo mleka. Poskus je trajal 2½ meseca. — V tem času se je povprečna živa teža zvišala od 395 na 427 kg. Količina mleka se je povečala za 0.8—1.0 kg na glavo in dan. Razen tega je žival s topinamburjem dobivala velike količine kalcija, ki je zanjo tako potreben.

b) **Poskus s teleti.** Poskus je napravljen pri 2 grupah telet po 9 komadov. Poskus je dokazal, da se povečanje žive teže vrši mnogo hitreje pri teletih, ki so hranjena z ensi-

lažo od topinambura, kot pa pri oni grupi, ki ni dobivala nič ensilaže. Živa teža telet je pred poskusom znašala povprečno 103.0 kg, na kraju poskusa po 118.0 kg, t. j. dnevni prirastek od 0.748 g. Pri drugi grupi, ki ni dobivala ensilaže, je znašala živa teža povprečno 100.75 kg, po poskusu 110.70 kg, t. j. dnevni prirast 0.499 g.

Z dodatkom ensilaže dosežemo tudi boljše izkoriščanje osnovne hrane (seno in krepke hrane) in radi tega tudi večje povečanje žive teže. Ker se krma bolje izkoristi, se tudi poceni prehrana telet, če dodajemo ensilažo. Količina dodane ensilaže je bila pri mladih teletih (4—6 mesecev) okrog 29 kg na glavo in dan. Ta količina je predstavljala ¼ obroka sena in krepke krme.

Sadjarstvo.

Razglas kraljevske banske uprave dravske banovine.

III/4. št. 8021/1.

Ljubljana, dne 20. oktobra 1938.

Na podstavi čl. 3. naredbe o zatiranju kaparja San-Jose, z dne 25. aprila 1936 (Službeni list 290/43) in zdravstvenega izpričevala kmetijske poskusne in kontrolne postaje v Ljubljani, dovoljujem promet s sadikami sledečim lastnikom drevesnic:

Tek. št. Lastnik drevesnice

Občina

Sedež drevesnice

I. Srez Brežice

1. Bradač Rudolf, Župelevce 25
2. Cizelj Franc, Curnovec 35
3. Cizelj Julij, Curnovec 35
4. Livek Franc, Mali vrh

Kapele
Artiče
Artiče
Globok

Župelevce
Curnovec
Župelevce
Mali vrh

II. Srez Celje

5. Ban. kmet. šola, Sv. Jurij o. j. ž.
6. Graščina Podgrad, Vransko
7. Jakopin Stanko, Laze 3
8. Jager Joško in Stojan Joško, Laze 21 in 23
9. Gradišnik Ivan, Šmarjeta 10
10. Ocvirk Ivan, Ojstriška vas 52
11. Podlogar Miha, Arclin 29
12. Šander Franc, Lemberg 6

Sv. Jurij
Vransko
Dramlje
Dramlje
Škofja vas
Sv. Jurij ob Tab.
Škofja vas
Vojnik okol.

Sv. Jurij
Vransko
Marija Dobrje, obč. Dramlje
Laze
Šmarjeta
Ojstriška vas
Arclin
Lemberg

III. Srez Črnomelj

13. Ban. trsnica in drevesnica, Metlika — Drašiči

Metlika

Metlika

IV. Srez Lendava

14. Maučec Ivan, Gančani 110
15. Žbogar Stanko, Benica 20

Beltinci
Orešje

Gančani
Benica Pince-kočlonija

V. Srez Dravograd

16. Nemec Ludvik, Marenberg
17. Haberman Ivan, Muta od. Dr. 116

Marenberg
Muta ob Dravi

Marenberg
Št. Vid pri Vuz.

VI. Srez Gornji grad

18. Koren Gabrijel, Mozirje trg 69

Mozirje

Mozirje

VII. Srez Kranj

19. Debeljak Peter, Srednja vas 14
20. Cuderman Alojz, Bašelj
21. Hafner Franc, Sp. Bitnje 16
22. Štular Tomaž, Srakovlje

Naklo
Predvdor
Stražišče
Predoslje

Srednja vas
Bašelj
Sp. Bitnje
Srakovlje

VIII. Srez Krško

23. Ban. trs. in drevesnica, Kostanjevica
24. Ban. trs. in drevesnica, Leskovec
25. Dobovšek Franc, Boštanj 20

Kostanjevica
Leskovec
Boštanj

Kostanjevica
Leskovec
Boštanj

IX. Srez Litija

26. Drž. ergeja, Ponoviče

Litija

Ponoviče

X. Srez Ljubljana

27. Adamič Alojz, Tržaška c.
28. Brecljnik Ivan, Dravlje 156
29. Maretič Matko, Karadžičeva 12
30. Kmetijska družba, Ljubljana
31. Jenko Franc, Medvode

Ljubljana
Ljubljana
Ljubljana
Ljubljana
Medvode

Ljubljana, Tržaška cesta
Dravlje
Koseskega ulica
Bokalce pri Lj. in Sl. Konjice
Medvode

Tek. št.	Lastnik drevesnice	Občina	Sedež drevesnice
XI. Srez Ljutomer			
32.	Kovačec Jožef, Galušač 23	Sv. Jurij ob Ščavnici	Galuče
33.	Glaser Joško, Kapela	Slatina Radenci	Kapela
34.	Ban. trs. in drevesnica, Kapela	Slatina Radenci	Kapela
35.	Hartner Ferdinand, Turjanski vrh 1	Slatina Radenci	Turjanski vrh
XII. Srez Logatec			
36.	Istenič Franc, Gorenji Logatec	Gorenji Logatec	Gorenji Logatec
37.	Kmet, podružnica, Stari trg	Stari trg	Iga vas
38.	Potočnik Ivan, Dobračeva 8	Žiri	Dobračeva in Žiri
39.	Sreski kmet. odbor, Logatec	Logatec	Gorenja vas, obč. Gor. Logatec
XIII. Srez Maribor-desni breg			
40.	Ban. trs. in drevesnica, Pekre	Limbuš	Pekre
41.	Franež Franc, Hoče	Hoče	Hoče
42.	Podr. sadjar, in vrtnar. društva v Račah	Rače	Rače
43.	Rajšp Jože, Sp. Polskava	Sp. Polskava	Sp. Polskava in Pragersko
44.	Podr. sadj. in vrt. dr. v Sl. Bistrici za člane:	Slov. Bistrica ok.	
	Marguč Ivan, Gladomes	Slov. Bistrica ok.	Gladomes
	Ozimič Alojz, Kostanjevec 1	Slov. Bistrica ok.	Kostanjevec
	Zafošnik Viktor, Sp. Nova vas 22	Slov. Bistrica ok.	Sp. Nova vas
XIV. Srez Maribor-levi breg			
45.	Jemec Andrej, Maribor, Kolodvorska ul. 8	Maribor	Kolodvorska ulica 8
46.	Dolinšek Ivan, Kamnica	Kamnica	Kamnica
47.	Dolinšek Vinko, Črešnjevce	Selnica ob Dravi	Črešnjevce
48.	Kovačič Mihael, Sv. Peter pri Mariboru	Košaki	Meljski hrib
49.	Šanperl Anton, Zimica	Korena	Zimica in Sv. Martin
50.	Špindler Valentin, Ščavnica	Sv. Ana v Slov. gorica	Ščavnica
51.	Toplak Valentin, Gačnik 37	Jarenina	Gačnik
XV. Srez Murska Sobota			
52.	Veleposestvo Tišina	Tišina	Tišina
XVI. Srez Novo mesto			
53.	Ban. kmet. šola na Grmu		Grm
54.	Sadjar, in vrtnarsko društvo, Stopiče	Stopiče	Stopiče
XVII. Srez Ptuj			
55.	Čeh Janez, Trnovska vas	Sv. Boljenk v Slov. gorica	Trnovska vas
56.	Fischerauer Ivan, Jeruzalem 4	Sv. Miklavž pri Ormožu	Jeruzalem
57.	Veleposestvo Herberstein, Ptuj	Ptuj	Ptuj
58.	Horvat Peter, Muretinci	Sv. Marjeta n. Ptujem	Muretinci
59.	Jurjašević Anton, Središče	Središče	Središče
60.	Kupčič Anton, Ptujška gora	Ptujška gora	Ptujška gora
61.	Novak Martin, Bratislavci 11	Polenšak	Bratislavci
62.	Pongratz Gvido, Dornava	Dornava	Dornava
63.	Sever Štefan, Vitan 100	Kog	Vitan
64.	Stergar Ludvik, Gomila	Sv. Urban pri Ptuj	Gomila
65.	Tomanič Mirko, Draženci	Hajdina	Draženci
66.	Veselko Rudolf, Središče	Središče	Središče
67.	Žiher Franjo, Zamošani 34	Sv. Marjeta	Sv. Marjeta
XVIII. Srez Slovenj Gradec			
68.	Jamnikar Franc, Št. Ilj pri Velenju	Št. Ilj	Št. Ilj
69.	Jelen Anton, Št. Ilj pri Vel.	Št. Ilj	Št. Ilj in Polzela
XIX. Srez Škofja Loka			
70.	Hafner Kancijan, Dorfarji 8	Stara Loka	Dorfarji
71.	Hafner Ivan, Sv. Duh 30	Stara Loka	Sv. Duh
72.	Leben Josip, Ševlje 22	Selca	Ševlje
73.	Drevesničarska zadruga v Dorfarjih z 12 člani	Stara Loka	Sv. Duh, Dorf., Pevno, Črn Gr.
74.	Podr. sadj. in vrt. društva v Selcih s člani:		
	Kaukelj Janez, Bukovica 13	Selca	Bukovica
	Pintar Jakob, Praprotno 17	Selca	Praprotno
	Pintar Jakob, Sv. Tomaž 9	Selca	Sv. Tomaž
	Bergant Lovro, Sv. Tomaž 1	Selca	Sv. Tomaž
	Dolenc Matija, Praprotno 15	Selca	Praprotno

Za bana:
pomočnik:
dr. Majcen s. r.

Vinogradništvo.

Življenje v moštu.

Ing. Ivo Zupanič, Ljubljana.

V sicer tako mirno, tiho in skromno vinsko klet našega vinogradnika se je zopet vselilo novo življenje mladega mošta. Če so sodi, v katerih mošt vre, zadelani s kipelnimi

vehami — recimo s steklenimi —, lahko to življenje ne samo slišimo, ampak učinek tega živahnega gibanja tudi vidimo. Kar prijetno in zabavno je poslušati to žuborenje v

sodih —, to „godbo vinskih duhov“.

Se pa kdaj kdo zamisli v to tajinstveno prikazen? Ne, ali pa izjemoma.

Sladki mošt je izrazit nosilec življenja nebroja živih bitij, ki vprav vsa spadajo v carstvo rastlinstva.

Odkod ta živa bitja, in kako vplivajo na mošt in bodoče vino — to bodi snov tega članka.

Vsa ta razna drobna živa bitja — mikroorganizmi — se nahajajo v vinogradni zemlji oziroma v zraku. Ob času zorenja grozdja pa so seveda tudi na grozdju, odkoder pridejo pri predelavi grozdja v mošt in jih najdemo potem v mladem, pa še tudi — seveda v manjši meri — v starejšem in starem, popolnoma dozorelem vinu.

Posebno mnogo je teh mikroorganizmov v sladkem moštu, ker je sladkor zanje odlična hrana, prava poslastica.

Tri vrste drobnih živih bitij — mikroorganizmov — najdemo v sladkem moštu in sicer: 1. plesni, 2. bakterije in 3. kvasnice.

Plesni se naselijo na dozorevajočem grozdju, če je vreme neugodno vlažno. V glavnem imamo opraviti z dvema vrstama plesni in sicer s **sivo** in **zeleno** plesnijo.

Ako začne grozdje gniti, najdemo na gnilih jagodah predvsem sivo plesen, ki tudi gnjenje povzroči. Siva plesen napada nezrele in zrele jagode. Na nezrelih jagodah povzroča **navadno, surovo gnilobo**. Surovo gnilo grozdje, ki ima šele razmerno malo sladkorja in še mnogo kisline, da seveda manjvredne mošte. Ako se pa zaradi zmerne jesenske vlage naseli siva plesen na že zrelih jagodah, povzroča zlasti pri boljših sortah kakor je n. pr. renski rizling, beli burgundec, silvanec, šipon, traminec, laški rizling in dr. tako zvano **plemenito gnilobo**, ki sicer množino soka zmanjša, kakovost pa v prav ugodni meri izboljša. Jagode postanejo cibebaste in slajše. Kdor smatra takšne jagode za manjvredne kakor so zdrave jagode, je v veliki zmoti. Iz takšnih jagod se napravi najboljše vino, mnogokrat pravo, **naravno, sladko ali desertno vino**.

V splošnem pa siva plesen kot taka nima posebnega neugodnega vpliva niti na mošt, niti na bodoče vino.

Drugače je z zeleno plesnijo, ki se pojavi na grozdju v posebno mokrih jesenih, tako da izgledajo grozdi kot zeleni mački.

Zelena plesen povzroča izrazit plesnivi okus, ki ga imata od takega grozdja mošt in vino.

V splošnem velja načelo, če imamo opraviti z gnilim grozdom, bodisi da je plesnivo od sive, ali od sive in zelene plesni, da mošt iz takšnega grozdja **razsluzimo ali očistimo** t. j. da ga damo v močno zažveplan sod (na 3 hl vsaj 3 tablice žvepla) zato, da mošt ne začne vreti in ostane miren in da se v teku 24

do 48 ur popolnoma očisti. Pri tem izpade iz mošta vsa nesnaga, pa tudi nosilci plesnivega duha in okusa. Očiščen mošt se dobro prezrači in pretoči v drug sod, kjer naj mošt povre, po potrebi z dodatkom čistih vinskih kvasnic. Na ta način se da napraviti tudi iz najbolj gnilega grozdja zdravo, brezhibno vino.

Bakterije, ki se nahajajo v moštu, izhajajo predvsem iz grozdja. Večina teh povzročaj, ako so za to dani pogoji, neugodne spremembe zlasti šele v vinu. Bakterije povzročajo večino vinskih bolezni. V moštu so **ocetne bakterije, bakterije, ki povzročajo mlečni cik, sluzavost mošta in vlečljivost vina ter bakterije, ki razkrajajo v vinih kislino**.

Bakterije ne pridejo v moštih kaj več do izraza, ker po večini potrebujejo za svoje razmnoževanje in delovanje zrak, prilično so pa občutljive tudi za kislino. Pri vrenju moštov na tropu (pri napravi rdečih vin) v odprtih kadeh in ob ugodni temperaturi se kaj živahno razmnožujejo ocetne bakterije, ki pri vrenju na površini tropa sproti nastali alkohol pretvarjajo v ocetno kislino in vodo. Zato so mnogokrat ciknjeni že rdeči mošti, oziroma mlada rdeča vina ali vsaj močno okužena z ocetnimi bakterijami. To pa nam naj bo splošno migljaj, da se moremo izogniti cikanju že ob porodu mošta, če grozdje čim hitreje predelamo, ga hitro zmeljemo in iztisnemo, ter skrbimo za to, da se vrenje mošta vrši brez dostopa zraka s tem, da uporabljamo kipelne vehe.

Najvažnejši mikroorganizmi mošta so pa kvasnice.

Razlikujemo **prave vinske kvasnice, citronaste ali koničaste kvasnice, kvasnice berse ter kvasnice sluzavosti**.

Kvasnice berse in sluzavosti povzročajo bolezni; prve v vinu, druge pa v moštu in vinu.

Koristne so samo vinske kvasnice. One izvršujejo spremembo mošta v vino, ta čudovit pojav prirode, one mošt prevrejo. Na ta način napravijo iz mošta, ki je sam kot tak zelo nestanovit, alkoholno pijačo, vino, ki je relativno mnogo bolj odporno proti raznim spremembam. Vinogradniku je popolnoma nemogoče ohraniti mošt brez posebnih priprav in sredstev sladke, ohraniti vino v kleti zdravo in dobro pa ni nobena umetnost ter je to izvedljivo tudi v najprimitivnejšem, **urejenem kletarstvu**.

Vinske kvasnice so s prostim očesom nevidne enostanične rastlinice, ki imajo obliko kokošjega jajca.

Razmnožujejo se potom brstenja, to je, iz ene stanice izrase v teku dveh ur materni stanici popolnoma enaka kvasnica. Ta brzina razmnoževanja je izredno velika. Če pomislimo, da je že na jagodah samih zelo veliko število kvasnic, ki so se že tudi tam razmnoževale in da se pravo razmnoževanje začne šele v moštu v sodu, lahko razumemo, da naraste število kvasnic tako zelo, da postane mošt, ki je tekkel iz stiskalnice skoraj popolnoma čist v sod, od samih kvasnic moten, kalen in pogostokrat se opazi med vrenjem mošt, ki je tak kot mleko.

Za razmnoževanje vinskih kvasnic zrak ni neobhodno potreben, zaradi tega se glavno razmnoževanje izvrši tudi v moštu, ko je v sodu, ki je zadelan s kipelno veho.

Za živahno razmnoževanje je potrebna predvsem hrana, ki jo najdemo kvasnice v dovoljni meri v moštu, v glavnem v sladkorju in beljakovinah; je pa zato potrebna tudi primerna ugodna temperatura.

Istočasno, ko se kvasnice razmnožujejo, pa tudi vrejejo, to je, pretvarjajo sladkor mošta v alkohol in ogljikov dvokis. Vrenje sporedno z razmnoževanjem je tudi vzrok, da začne razmnoževanje polagoma popuščati in sčasoma popolnoma preneha, kajti vsled vrenja se zmanjšuje gradbeni material za nove stanice, pa tudi nastali alkohol, ki je strup, deluje čim dalje bolj proti razmnoževanju. Vrenje se nadaljuje.

Za ugoden začetek vrenja naj ima mošt, ko pride v sod, temperaturo vsaj med 12 in 15 °C.

Ne smemo pozabiti, da pri vrenju, pri razkrajanju sladkorja v alkohol in ogljikov dvokis nastane in se osvobodi precej toplote. Radi tega se mošt pri vrenju tudi segreje in to tem bolj, v čim večjem sodu mošt vre. S to osvobojeno toploto se pa tudi ugodna početna temperatura lahko dvigne blizu na ono višino, pri kateri je razmnoževanje kvasnic najživahnejše, to je pri toploti 23—25 °C in pri kateri je tudi vrenje najintenzivnejše, pri 25—28 °C. Vendar pa za praktičen uspeh vrenja ta visoka toplota ni ugodna, ker bi bilo vrenje preburno in bi s preburnim uhajanjem ogljikovega dvokisa ušlo v zrak iz soda tudi preveč buketnih, duhtečih snovi, cvetice, kar pri nas v severnem vinorodnem pasu v vinu najbolj cenimo.

Iz navedenega sledi, da je neobhodno potrebno, da se vrenje nadzoruje in skrbi za to, da mošt pri vrenju temperature mnogo preko 20 °C ne prekorači.

Vinske kvasnice mošta nikakor niso medsebojno popolnoma enake in izenačene, ker pripadajo, rekli bi, različnim pasmam, ki se medsebojno razlikujejo deloma po velikosti, še bolj pa po svojih sposobnostih za vrenje. Splošno se lahko reče, da se **nahajajo na zdravem grozdju dobre kvasnice, ki so v stanu mošt tudi dobro prevreti.** Na gnilem grozdju so pa vinske kvasnice v svojih sposobnostih za vrenje navadno precej oslabiljene.

V takih primerih je prav, da se poslužimo takozvanih čistih vinskih kvasnic.

Čiste vinske kvasnice so umetno vzgojeni potomci iz ene same zdrave in dobre vinske kvasnice. Radi tega so v svojih lastnostih, zlasti kar se tiče sposobnosti za vrenje, zelo izenačene. Čiste vinske kvasnice prevrejo mošte hitro in popolnoma, mlado vino se hitreje očisti in ima tudi bolj čisti vinski značaj.

V vsakem moštu, zlasti v moštu iz gnilega grozdja, je poleg pravih vinskih kvasnic še tudi druga vrsta kvasnic, ki se imenujejo **citronaste ali koničaste kvasnice.** Te kvasnice imajo enako jajčasto obliko, so pa manjše in se razmnožujejo mnogo hitreje kakor prave vinske kvasnice. Ob času razmnoževanja imajo obliko citrone; odtod njihovo ime. Tudi te kvasnice vrejo in pretvarja-

jo sladkor v alkohol in ogljikov dioksid, vendar pa samo do 5% alkohola in kar je najvažnejše, tvorijo pri vrenju neugodne snovi duha in okusa, ki spominjajo **na okus jabolčnika.** Zato se dogaja, da srečamo večsih pristna vina, ki imajo prav malo pravega vinskega značaja in so bolj podobna jabolčniku kakor pa vinu. Zlasti velja to za slaba vina iz gnilega, slabo spravljenega grozdja, na katerem prevladujejo slabi in škodljivi mikroorganizmi, zlasti citronaste kvasnice in je radi tega tudi vrenje slabo in nečisto. Te citronaste kvasnice ovirajo tako razmnoževanje kakor tudi delovanje pravih vinskih kvasnic.

Dognano pa je, da so te kvasnice in tudi drugi škodljivi mikroorganizmi mošta bolj občutljivi za žveplo — ozir. žveplov dim kakor pa prave vinske kvasnice. Zato je prav rahlo žveplanje sodov (na 3 hl $\frac{1}{2}$ tablice žvepla) v katere damo mošt in v katerih naj mošt prevre, zelo koristno in priporočljivo. Že s tem rahlim žveplanjem se delovanje teh kvasnic vsaj oslabi, če že ne prepreči.

Želim, da se mi je posrečilo v teh prav kratkih obrisih vsaj nekoliko osvetliti eno od najvažnejših poglavij iz kletarstva, o vrenju mošta, od česar je v veliki meri odvisna kakovost bodočega vina.

na, kar se pa navadno redno dogaja, saj je ravno ob času trgatve rado deževno vreme.

Kaj pa prav za prav dosežemo, če izvršimo v jeseni v vinogradih globoko kop?

Zemljo zrahljamo in prezračimo ter napravimo sposobno, da upije velike množine zimske vlage, katera prav dobro služi kot rezerva za poletje, kadar ni dovolj vlage na razpolago.

Taka zemlja se tudi bolj ogreje, vsled česar se v njej močno in hitreje razmnožujejo razne talne bakterije, katere razkrajajo humus (gnoj, plevel in drugo). Vsled raznih zunanjih vplivov, predvsem pa radi vode in ogljikovega dioksida, ki se razvija pri razkrajanju organskih snovi, se razne mineralne snovi pretvarjajo v raztopno obliko, s čimer se rodovitnost zemlje indirektno poveča. Zemlja se izboljša tudi v fizikalnem oziru.

Važna je jesenska kop tudi za zatiranje plevela in spravljanje gnoja v zemljo. Ravno glede hlevskega gnoja in tudi nekaterih umetnih gnojil moram poudariti, da je gnojenje vinogradov v jeseni veliko bolj uspešno kakor spomladi, kajti večji del rastlinske hrane v hlevskem gnoju je za enkrat še v neraztopnem stanju. Ker se v zemlji gnoj hitreje razkraj, dobijo spomladi rastline takoj, čim prične vegetacija, dovolj hrane na razpolago. Isto velja tudi za nekatera težje raztopna umetna gnojila in kompost.

Jesensko kop izvršimo po možnosti takoj po trgatvi — čim prej, tem boljše. Paziti moramo, da je zemlja ob tem času primerno vlažna. Premokre zemlje ne kaže prekapati, ker bi s tem pokvarili njeno strukturo. Kop naj bo tudi čim bolj globoka.

Iz vsega navedenega sledi, da je jesenska kop v vinogradu velikega pomena in zato naj ne bo vinogradnika, ki tega velevažnega dela ne bi izvršil. Zapomniti si je treba, da jesenska globoka kop zaleže za polovico gnojenja.

Jesenska kop vinogradov.

St. Zoričič.

Letošnje lepo jesensko vreme omogoča vsakemu pridnemu kmetu, da izvrši vsa važnejša jesenska opravila na svojem posestvu pravočasno in v redu. Zelo važno opravilo, katerega ne bi smel noben vinogradnik v jeseni opustiti, je tudi jesenska globoka kop v vinogradu.

Če pogledamo po trgatvi naše vinograde vidimo, da je velik del vinogradov zelo zapleveljen. To se posebno opaža v vinogradih z bolj težko ilovnato zemljo, katera raznim plevelom posebno dobro ugaja. Manj plevela najdemo v vinogradih s peščenimi ali lapornato zemljo, kajti v teh zemljah niso za uspevanje plevela tako ugodni pogoji. Razven od zemlje je zapleveljenost vinogradov brezdvomno odvisna tudi od obdelovanja in gnojenja vinogradov. Dobro obdelani, redno okapani vinogradi niso ali so le malo zapleveljeni, dočim so slabo obdelani in zanemarjeni vinogradi navadno močno zapleveljeni. V močno gnojenih vinogra-

dih se trsje in tudi plevel lepše razvijata, kakor pa v slabo gnojenih vinogradih. Najbolj zapleveljeni so navadno tisti vinogradi, kateri se meseca avgusta ne prekapajo, a razen tega je v takih vinogradih tudi zemlja močno zbita. Posebno zbita je zemlja v jeseni po trgatvi v onih vinogradih, kjer je težka ilovnata zemlja, posebno če se je trgatev vršila v času, ko je bila zemlja precej vlaž-

Nerodovitnost trte.

Prosim, da mi blagovolite odgovoriti na sledeče vprašanje:

Ob poslopih imam kot stenske špalirje zasajenih devet trt Izabele, ki edina v našem kraju poleg šmarnice uspeva. Od teh trt mi druge redno rodijo in nimajo pretirane rasti, dve pa, ki sta v podobnih legah in zemlji kot ostale, ženeta le v rast, rodita pa neredno in bolj malo, letos nista skoro nič rodili, dočim so bile ostale

bogato obložene. Druge je lahko obrezati, ker ne delajo pregostih in predolgi poganjkov, oni dve nerodoviti pa delata goste mladike, ki vsako leto zrastejo po več metrov, tako da je vse v mladikah in listju, grozdja pa skoro nič.

Ako vam je znano, prosim, da sporočite, kaj je temu vzrok, ter kako naj temu odpomorem, da se prisilita k večji rodovitnosti.

Za nerodovitnost trsov izabele prihajajo lahko tri vzroki v obzir: podedovana nerodovitnost, napačna prehrana in nepravilna rez.

V vašem slučaju je najbolj verjetno, da izvirata oba nerodovita trsa že od nerodovitnih staršev in da je vzrok nerodovitnosti podedovan. V tem slučaju je najbolje, da trsa precepate s cepiči, katere odvezmete od trsov najbolj rodovitnega trsa izabele. Precepate pa na način, ki je bil opisan v Kmetovalcu leta 1937, na strani 133 v članku: „Zaznamujmo pred trgatvijo nerodovite trse in precepljajmo jih.“ Precepljanje v razkol lahko izvršite, ako so trsi sta-

rejši, tudi nekoliko višje, in po potrebi na več krakih.

Drugi razlog nerodovitnosti je lahko preobilna enostranska prehrana z dušičnimi spojinami ob istočasnem pomanjkanju fosfora. V tem slučaju se doseže lahko uspehe z gnojenjem nerodovitnih trsov s Thomasovo žlindro ali superfosfatom brez vsakega gnojenja z dušičnimi gnojili.

Končno je vzrok nerodovitnosti lahko tudi prekratka rez. Bučno rastoče trse je treba rezati na dolgo (8 do 12 oces na locnu), locne pa je treba izpeljavati v vodoravni legi.

Ing. G.

Živinoreja.

Zavarovanje živine za slučaj nesreče ali bolezni.

O gornjem vprašanju je govoril na letošnjem kongresu agronomov g. dr. Drag. Nikolić in ker so njegova izvajanja važna za vse živinorejce, jih v skrajšanem obsegu pri-
našamo.

Glavni vzroki, zakaj naša živinoreja ne napreduje kot bi mogla in kot bi bilo želeli, so nedovoljna prehrana in nega, oziroma mnoge kužne in druge bolezni, ki uničujejo letno ogromno število razne domače živine. Izračunano je, da znaša ta škoda v naši državi **1 milijardo dinarjev letno**. Ta ogromna škoda za narodno gospodarstvo države, kot tudi za prizadetega živinorejca, opravičuje energične korake, ki jih bo potrebno v prihodnosti nujno podvzeti. Predvsem treba živino bolje hraniti in negovati, vedno pravočasno zdraviti, posebno pa podvzeti primerne mere, da se širjenje kužne bolezni omeji. Seveda treba omogočiti tudi najsiriomašnejšemu živinorejcu ceneno zdravljenje živine, saj so ravno veliki stroški za zdravljenje največja zapreka, zaradi katere živinorejec ne pokliče živinozdravnika, ko se pojavi bolezen in hlevu. Istočasno se mora organizirati zadostno in ne drago zavarovanje živine, da rejec sprejme pomoč, če mu kljub skrbnosti živinče pogine. **Zavarovanje naj ne bo prisilno, temveč dobrovoljno na osnovi vzajemne pomoči in naj se organizira potom**

posebnih zadrug za zavarovanje, katerim je treba poslovanje olajšati z davanjem podpor in raznih olajšav.

Temeljne edinice za zavarovanje naj bodo **krajevne zadruge**, ki se naj ustanove po določilih zakona o gospodarskih združenjih na področju največ ene občine. Njihova dolžnost bo, da utirjajo premije pri svojih članih, obavljajo cenitve živine in nadzorujejo postopanje članov pri negi in hranjenju, oziroma pri zdravljenju obolele živine. Takšno zadrugo lahko že ustanovi tudi manjše število članov, samo če poseduje skupno 50 glav živine, sposobne za prijavo v zavarovanje. Dostikrat pa ne bo potrebno ustanoviti posebne zadruge, temveč bodo to delo lahko opravljali posebni odseki pri že postoječih združenjih v dotičnem kraju.

Vse te krajevne zadruge, odnosno oddelki pri postoječih združenjih morajo biti včlanjeni v **Zvezi zadrug za zavarovanje živine**. Področje takšne zveze je 1 banovina.

Važna naloga Zveze zadrug je razdelitev premij, oziroma prispevkov, ki jih mora vsaka zadruga utirjati od članov in potem nakazati zvezi. Zveza razdeljuje te prispevke na posamezne zadruge **po višini v prejšnjem letu izplačanih zavarovalnin članom dotične zadruge**. Takšna odločitev višine prispevkov bo vzgojno vplivala na rejce, ker se bo članstvo medseboj nadzorovalo, če vsak

član dovoljno neguje, hrani in pravočasno zdravi živino. Čim manj bo smrtnih slučajev, tem manje bo njihova zadruga plačevala za zavarovanje.

V prvem letu poslovanja se določi premija po vrednosti živine, ki jo preceni komisija dotične zadruge takrat, kadar se živina prijavi v zavarovanje. Ta premija za prvo leto znaša pri govedu največ 2%, pri konjih 3%, pri svinjah 5% a pri ovčah 9% od ocenjene vrednosti. Utrajane premije zadruga pošlje kot rečeno Zvezi, zadrži pa za stroške svojega poslovanja dogovorjeni odstotek.

V slučaju, da živina pogine, **rejec sprejme največ 80% one vrednosti**, ki je bila ocenjena, ko je živinče obolelo. Rejec mora obolelost živine takoj prijaviti pri zadrugi in ta pošlje komisijo, ki živinče ponovno preceni in da rejcu navodila za zdravljenje ter mu po možnosti pribavi ceneni živinozdravniški pregled in zdravlila.

Zavarovalnino izplača Zveza na podlagi zapisnika, ki ga sestavi komisija krajevne zadruge. Zveza vodi za vsako zadrugo poseben račun o vplačanih premijah, oziroma izplačanih zavarovalninah.

Zadruga, pri kateri v zadnjih letih ni bilo nobenega smrtnega slučaja pri živini, ali je bila izplačana škoda prav malenkostna, more zahtevati zmanjšanje premije. Nasprotno pa zamore Zveza razpisati povečanje premije do največ 20% prvotne višine, če v slučaju splošne kuge redni dohodki ne bi zadostovali za izplačevanje zavarovalnin. Če ne bi tudi tako povečane premije zadostovale, da zveza zamore odgovoriti vsem svojim obvezam, **zveza najme brezobrestno posojilo iz fonda za zavarovanje živine**, ki ga potem odplačuje po določenem amortizacijskem načrtu. Takšen fond se naj ustanovi pri Agrarni banki ali Zadrugi in sicer naj država v ta fond takoj vloži vsoto 5 milijonov dinarjev. Vsako leto mora država potem iz proračunskih sredstev ministerstva za kmetijstvo vlagati po 2 milij. din kot redno dotacijo. Fond upravlja minister za kmetijstvo v sodelovanju z odborom, sestavljenim iz delegatov zvez. Fond služi le za davanje podpor in brezobrestnih posojil onim zvezam, ki z redovnimi dohodki ne bi mogle zadostiti svojim obvezam. Višina podpor, oziroma brezobrestnih posojil, se določi po številu zavarovane živine, oziroma po škodi, ki so jo imeli člani dotične zveze.

Se vedno se po nepotrebnem kuha!

Kljub opozarjanju se še vedno po nepotrebnem kuha. Novi, v velikem obsegu izvedeni poskusi so ponovno dokazali, da se naj zdrav koruzni ali žitni zdrob (šrot) ne kuha! Le pokvarjeno zrno (plesnivo ali od trde sneti zaraženo) se mora prekuhati. Nasprotno pa treba krompir vedno kuhati, oziroma, kar je še bolje, pariti. Tudi prekuhana hrana naj se vedno ohlajena poklada.

V prvi dobi poslovanja naj se sprejema v zavarovanje samo govedo in konje in sicer govedo v starosti od 6 mesecev do 12 let (biki le do 7 let), a konje od 6 mesecev do 15 let (žrebci le do 10 let). **Zavarovati se ne more živina, ki je sestradena, slabo negovana, zaradi bolezni onemogla ali pa sumljiva, da je okužena.** Upravni odbor s komisijo za ocenjevanje živine bo torej imel zelo odgovorno nalogo, ko bo odločal, kateri posestniki zamorejo postati člani zadruga, oziroma katera živina se sme zavarovati. Pozneje, kadar je poslovanje zadruga že v teku in se je pridobilo potrebno izkustvo, uvedlo bi se tudi zavarovanje svinj in ovc, pri katerih je riziko večji kot pri govedu in konjih.

Zadragam za zavarovanje živine morajo se nuditi razne olajšave, kot:

1. osvoboditi jih je treba plačanja poštarine;
2. osvoboditi vseh državnih in samoupravnih davkov in doklad;
3. dobivati morajo zdravila in cepiva za živino po znižani ceni od državnih zavodov;

Redek napoj škoduje!

Mnogo razširjena navada, pravzaprav razvada, je davanje hrane svinjam v obliki redkega napoja. Hranilne snovi v takšnem napoju niso nikoli pravilno sestavljene. Telo se preobloži z vodo, kar izkorišča hrano poslabša, ker hrana se le takrat dobro izkorišča, če jo svinja pri žvečenju s slino dobro pomeša. Najbolje je polagati hrano v takšni obliki, ki se jo dobi, če se žitni zdrob (šrot) pomeša z enakim delom vode. Mešanje izvršimo tik pred pokladanjem vsaki živali, ki jih seveda hranimo individualno. Če torej svinja dobi 3 kg zdroba, bomo dolili 3 l vode, pomešali in nasuli v korito.

4. za živinozdravniški pregled in za zdravljenje naj se predpišejo za 50% znižane veterinarske takse.

Te olajšave bodo ugodno vplivale na širjenje zadrugarstva za zavarovanje živine. Država ne bo mnogo žrtvovala, saj zamisel zavarovanja bazira na združnem principu dobrovoljne medsebojne in vzajemne pomoči, ki je v praktičnem gospodarskem življenju najbolj zdrava osnova za slične svrhe in tudi miselnosti kmeta najbližja. Koristi bodo velike za rejce in marsikaterega kmeta bi se rešilo propada, saj je nesreča pri živini že toliko skrbnih gospodarjev uničila.

O ocenjevanju goveda v Sloveniji.

Ing. Petkovšek,

V članku pod gornjim naslovom je inž. Wenko izrazil željo, da se k stvari oglase še drugi praktiki. Ker sem imel v praksi precej posla z ocenjevanjem in da se zadeva večstransko prerešeta, predno bodo izdane nove ocenjevalne knjižice, dodam tudi podpisani nekaj misli.

Pravilno je rečeno, da moti in to posebno domače ocenjevalce neenako število točk za posamezne momente, tako da ostane navadno končno le en sam ocenjevalec. Predvideni novi sistem to pogreško sicer vpoštevata, vendar bi bilo mogoče iti v tem še dalje do enakega števila točk, posebno pri telesni oceni s tem, da se par manj važnih momentov izpusti, pomembnejše pa deli. Zato je najprimernejše število 5 z odgovarjajočimi ocenami, kot so jih mlajši že vajeni iz šole. Temeljna

razdelba ocenjevanja je ista, kot kaže spodnji osnutek, združita se le podrobna in splošna ocena telesa.

Ker so mere kot objektivna podlaga temelj ocenjevanja, je zanje po 5 točk premalo, posebno tedaj, če odpade dolžina. Preostale 3 glavne mere zaslužijo dvojno število točk, ali vsaj po 8, tako da odpade na mere vsaj 25—30% točk. Prsna širina je sicer včasih vsled slabe vezi zlogov preširoka, a to je izjema, ter se napačna ocena izravna potem pri oceni sprednjega dela. Pri večjem številu točk bo mogoče pri prsni širini vpoštevati še ne dovolj razvite, a drugače dobre privesnice pri sprejemu v rodovnik. Na račun pa pridejo tudi one živali, ki pokažejo preko sedanje mere 5. 30% točk se uporabi za notranjo plemensko in

vporabno oceno, tako da ostane za subjektivno telesno oceno 40% točk.

Pri subjektivni oceni je zlasti važno, da se ocenjevalec poglobi v posamezne dele telesa, čemur sledi potem manjša splošna ocena. Glava in vrat sta zlasti za oceno bika tako karakteristični, da je primerno, da se jima določi 5 točk. Trup kot glavni del bi se ocenil v treh ocenah, sprednja partija s širino vihra, plečami in prsi; srednja partija s hrbtno črto, prsnim košem, lakotnicami in povezanostjo; zadnji del s križem, kolkom, repnim nasadom in bedri. Pri nogah je glavno stoja in jakost. Rastnost in konstitucija se pri sedanjih oceni domačih cenilcev ne razločujeta dobro. Zato naj se prvo vzame rastnost kot prvi splošni pregled telesnega razvoja in zdravja živali. Nato bi se vpoštevata kondicija za glavne lastnosti oz. sposobnosti, za vožnjo, tovljenje in molznost. Končno ostane še telesna skladnost oz. konstitucija in celotni vtis. Pri dobri oceni telesnih delov za to poslednjo splošno oceno ni treba več točk. Pasemsko čistost posebej ocenjevati ni potrebno, ker, ako pasma odgovarja, se sprejme žival v rod. A, ako ne, se ne sprejme, ali pa v rod. B, mladina se pa itak ne ocenjuje po teh točkah. Tudi barva nima globljega pomena za oceno, kot koža in dlaka ne, ker presvetla barva in prefinjena koža so že znaki prefinjenosti, groba in negibna koža in negladka dlaka pa slabega držanja in zdravja in zato znižujejo splošno oceno.

Pri oceni plemenske in vporabne vrednosti v dosego 30 točk se bi dalo tudi za rodovitnost oz. vporabnost za plemenitev 5 točk, ker postaja ta moment zlasti pri plemenitejših pasmah vedno važnejši, posebno pri bikih, ki postajajo vsled preobilne reje z nebeljakovinasto krmo v mladosti spolno vedno bolj leni, slaba sprejemnost pri kravah je pa rada dedna. Pri visokem številu točk za poreklo se bo moralo v višji meri vpoštevati plemensko vrednost prednikov, ne kot je preveč v običaju sedaj, le število rodov. Tudi za molznost je primerno 10 točk, začelo

Kdaj in kako treba svinje napajati?

Ce svinjam dajemo suho zrnato hrano ali pa tudi kašnato, ne smemo pozabiti, da rabijo potem svežo pijačo. Nuditi jim torej moramo toliko sveže in hladne vode, kolikor jo hočejo. Ne smemo jih pa siliti, da pijejo vodo z redkim napojem in toliko, kolikor mi hočemo! Priporoča se davanje vode 1—2 uri po hranjenju. Voda se vlije v korito, ki se obenem pomije. Svinje tako pojedjo tudi ostanke hrane, ki so ostali v koritu.

naj bi se pa šele s točkami pri 20.001 s po 1 točko za 150 l. (21501 2 točki itd.) Pri izrabi za delo se računa od 1 do 5, ne kot sedaj od 3 dalje, ker se tu ne upošteva delovna zmožnost, marveč faktično izrabljanje za delo. Vrednost potomstva bi sicer zaslužilo 10 točk, vendar zadostuje, da ocena pri mladini preveč ne trpi in ker bo v bodoče zlasti pri premovaljih v večji meri potrebno ocenjevati rodovne skupine.

Osnutek po gornjih vidikih bi bil:

A. Zunanja telesna ocena.

a) mere:			
prsna širina	10	30	
kolčna širina	10		
prsna globina	10		
b) ocene:			
glava in vrat	5	40	100
prednja partija	5		
srednja partija	5		
zatnja partija	5		
stav in jakost nog	5		
rastnost (telesni razvoj)		40	100
in zdravje	5		
kondicija za delo, tov			
in mlečnost	5		
telesna skladnost in celoten vtis	5		

B. Notranja plemenska in vporabna vrednost:

	biki	krave	
a) poreklo	10	5	30
b) molznost	5	10	
c) izraba za delo	5	5	
č) vporabnost za plemenitev oz. rodovitnost in prijemnost	5	5	
d) vrednost potomstva	5	5	

Temeljna vprašanja pri pitanju svinj.

(Ponatis članka Ing. H. Hornich iz časopisa Pionir.)

Koliko kg hrane rabimo za proizvodnjo 1 kg žive teže pri pitanju svinj, je najvažnejše vprašanje. Šele, ko smo si glede tega na čistem, se bomo odločili za pitanje, oziroma povečanje ali zmanjšanje obsega pitanja.

Kateri prasci bodo najbolji pršutarji?

Ze po 4 tednih lahko sklepamo iz teže sesajočih prascev, kako se bodo pozneje redili. Prasci, ki 28. dan (točno, ne približno!) ne vagajo vsaj 5 kg, se bodo pozneje slabo pitali. Zanimivo pa je, da se nima najbolje izkustvo s prasci, ki 4 tedne stari vagajo več kot 9 kg.

Kako drobno naj se zmelje zrnata hrana šrota?

Razlikujemo fini, srednje fini in debeli zdrob. Če presejemo skozi sito, ki ima luknje v velikosti 1 mm, samo 20% drobnejšega zdroba, pravimo, da je žito debelo zmleto. Če presejemo polovico (50%) imamo posla s srednje finim zdrobom, a če propade čez 80%, potem je zdrob fin. Žito za krmo se v prašnato obliko ne sme zmleti. Navadno zmeljemo koruzo fino, a ječmen srednje fino.

Svinja porabi za proizvodnjo 1 kg žive teže primerno svoji teži različne količine hrane. Čim mlajša je in zaradi tega tudi manj tehta, tem manj hrane bo potrebno za proizvodnjo 1 kg žive teže, toda hrana mora vsebovati čim več beljakovin.

Manjšo porabo hrane po kg prirastka na teži v mladosti, si razlagamo sledeče:

1. Mlajše živali pri pitanju porabijo razmeroma večji del hrane za prirastek na teži, ker njihovo telo ne troši toliko hrane za redno vzdrževanje telesa, kot telo velikih živali.

2. Prirastek pri mlajših živali vsebuje več vode, ter je seveda meso na suhi stvari siromašneje. Za produkcijo vodenega mesa pa ni potrebno toliko hrane!

3. Pri mlajših živalih vsebuje prirastek več beljančevinastih sestavin, medtem ko se sestoji pri starejših živalih večinoma iz masti. Za proizvodnjo masti se rabi dvakrat večja količina hrane kot za beljančevine.

Gornje pojasnilo je bilo potrebno, da bo razumljivo, zakaj mlajše živali za prirastek manj porabijo kot starejše. Potrebo hrane bomo v naslednjem navajali v kg krepke hrane, pod katero si bomo predstavljali zdrob iz polovice koruze in polovice ječmena, kateremu je primešana potrebna količina beljančevinaste hrane. Da bi se moglo izračunati, koliko to predstavlja v drugih hranilih, bo v oklepaju dodana potreba hrane v kilogramih škrobne vrednosti.

Seveda nam omenjeni podatki ne bodo povedali, koliko naj dnevno hranimo, ali koliko bi moral znašati dnevni prirastek na teži. Pri pitanju se naj vedno hrani toliko, koliko živali zamorejo in hočejo pojesti. Pridobile pa bodo živali toliko, koliko

more po ključu pokrmljena hrana proizvesti. Če svinja žre enkrat več, bo seveda tudi več pridobila, ako pa drugič manj poje (n. pr. zaradi vročine v hlevu), bo seveda prirastek manjši. Ako bomo torej v tem članku navedli, da 20 kg težki prasci proizvedejo iz 2 in pol kg krepke hrane 1 kg prirastka, v resnici pa prasci pojedjo dnevno le 1 in četrt kg, bo iz gornjega pojasnila jasno, da bodo pridobili le pol kg dnevno. Prasci pač ne žro toliko — sicer bi lahko več pridobili! Iz takšnega prevdaranja sledi, da ni večje napake pri pitanju, kot štednja v hrani, čeprav to mnogi kmetovalci kljub pouku še vedno poskušajo!

Kolika je potreba hrane po teži živali?

20 kg težko prase rabi za prirast 1 kg žive teže 2 in pol kg krepke hrane (ali 2 kg škrobnih vrednosti). Ta potreba raste postopoma s težo in znaša pri živi teži čez 50 kg že 4 kg krepke hrane (3 kg škrobnih vrednosti). Pri 100 kg žive teže moramo računati že s 5 kg krepke hrane (3 in pol do 4 kg škrobnih vrednosti) za vsak kg prirastka. Ako se svinjče pita čez 150 kg žive teže, bo rabilo za prirastek 1 kg teže že 6 kg krepke hrane (4 in pol kg škrobnih vrednosti).

Potreba hranil je torej od 20 kg do 150 kg žive teže narastla za več kot na dvojno količino. Da pa se

pitanje težkih svinj kljub temu izplača

se pojasnjuje s sledečim:

1. Pri pitanju težkih svinj je lahko hrana cenejša, ker bomo uporabili bolj škrobnato hrano kot n. pr. krompir in manj žita.

2. Ravno tako ni potrebno primešati hrani starejših živali toliko beljančevinaste hrane, kot pri mlajših svinjah.

3. Če smo starejše živali sprva pitali na paši ali z bučami, repo, itd., smo že mnogo žive teže proizvedli s to ceneno hrano.

4. Pri prodaji težkih svinj se pa razdelijo stroški vzgoje živali pred pitanjem na večje število kg ob koncu pitanja, kar je posebno upo-

števatı takrat, kadar je cena pras-cem visoka.

Ta pojasnila so bila potrebna, da se ne bi delalo napačnih zaključkov, če bi se gornje številke primerjalo.

Zanimiva je tudi primerjava, koliko krepke hrane (ali škrobnih vrednosti) se na 1 kg žive teže do-pitanih živali uporabi skozi celo dobo pitanja. Prej navedene številke nam namreč povedo le izkorišča-nje hrane v določenem razdobju ra-sti živali. Za praktično presojo tega vprašanja bo zadostovalo, ako za-ključimo, da

čim težja je izpitana žival, tem več hrane smo porabili za prirastek 1 kg žive teže!

Pri pitanju mesnatih svinj, torej od 20 na 80 kg žive teže, lahko pov-prečno računamo, da smo porabili za 1 kg prirastka 3 do 3 in pol kg krep-ke hrane (ali 2 in pol kg škrobnih vrednosti).

Če pitamo od 20 kg na 110 kg žive teže bo potrošnja znašala že 4 kg krepke hrane (3 kg škrobnih vrednosti). Seveda omenjeni podatki niso vedno enaki, ker izkoriščanje hrane zavisi predvsem od svojstev pitane živali, oziroma od tega, ali se je pitanje pravilno izvedlo. Nekdaj, ko še nismo imeli tako oplemenjenih svinjskih pasem, ali pa pri nekaterih pozno dozorevajočih pasmah, znaša še sedaj potreba hrane za prirastek 1 kg žive teže, čez 5 kg krepke hrane (4 kg škrobnih vrednosti). Nasprotno pa imamo rejce, ki so po-svečali skrb izbiri plemenskih živali in ki pri pitanju ne porabijo več kot 3 in pol kg krepke hrane (2 in pol kg škrobnih vrednosti) na 1 kg pri-rastka.

Pri pitanju na težo čez 150 kg ra-bimo 4½ kg krepke hrane (3½ kg škrobnih vrednosti) za 1 kg prirast-ka v celi dobi pitanja. V krajih, kjer se živa teža od ca 110 kg že doseže s pašo na žirih v hrastovih goz-dovih (Slavonija, Vojvodina), ter se začne šele tako težke svinje pitati v hlevih, se bo porabilo takoj 5—6 kg krepke hrane (4—4½ kg škrobnih vrednosti) za nadaljni prirastek 1 kg žive teže. Slično potrebo bodo poka-zale tudi svinje, ki so v hlevih vzgo-jene, pa se jih hoče pitati na končno težo 150—200 kg. Če pa se izračuna,

Pri proizvodnji 1 kg žive teže porabi se pri pitanju povprečno:

Ta slika naj predoči, koliko hrane se rabi za proizvodnjo 1 kg žive teže, če se začne s pitanjem, ko je prase 10 tednov staro. Čim težje postaja prase, tem več hrane rabi za proiz-vodnjo 1 kg žive teže. Seveda pov-prečno! Ker spocetka se je porabilo manj, a pozneje več! Pojasnilo poišči v članku.

koliko se je porabilo za 1 kg prirast-ka za ves čas pitanja od 20 kg žive teže dalje, pa do čez 150 kg, se bo morala predvideti poraba 5 kg krep-ke hrane (3.75 kg škrobnih vrednosti). Upoštevati je pri tem seveda okolnost, da je točno količino težko izračunati, ker takšne živali ne hra-nimo le v hlevih s tehtano hrano, temveč tudi na paši in z raznimi od-padki od gospodinjstva, kar je glede hranjivosti težko oceniti. Te številke smo le navedli radi popolnosti podatkov. Precej zanesljivi pa so podatki pri lažjih svinjah, posebno če se jih ni paslo, ali pa hranilo z gospodinj-skimi odpadki.

Če se torej pojavi vprašanje, ali naj mlade prasce prodamo, oziroma, ali jih naj pitamo, bomo našli odgo-vor na to vprašanje, če izračunamo, koliko nas bo stala izpitana svinja teža 110 kg.

Na ceno tako težke svinje vpliva:

1. vrednost prasca pred pitanjem;
2. vrednost 360 kg krepke hrane (prirastek 90 kg po 4 kg krepke hrane);
3. splošna režija (10% pribitka na stroške pod 1 in 2).

Vsota teh postavk primerjana s ceno 110 kg težke svinje nam daje odgovor na gornje vprašanje.

Ravno tako pa si tudi lahko izra-čunamo, koliko bomo rabili krepke hrane, da bomo prase od 20 kg teže izpitali na 80 kg. Prirastek 60 kg bo-mo dosegli po gornjih podatkih, če bomo porabili za vsaki kg prirastka 3 do 3½ kg krepke hrane. Torej ra-bimo 180—210, ali okroglo 200 kg krepke hrane. Če k vrednosti krep-ke hrane dodamo še nakupno ceno prasca in temu prištejemo 10% za režijo, bomo mogli presoditi, ali se bomo s pitanjem ukvarjali, ali pa bomo svinjo raje že izpitano kupili.

Končno bi še enkrat poudarili, da so vsi navedeni podatki povprečni. Če se bo pri pitanju pokazalo, da se je rabilo več hrane kot je v članku navedeno, potem pač nekaj ni bilo v redu. Bodisi, da hrana ni bila pra-vilno sestavljena, bodisi, da svinje niso odgovarjale (slaba pasma, bole-zen, nemarnost pri negi in hranjenju, itd.) Radi tega se moramo naučiti, da bomo porabo hrane na kilogram pri-rastka vedno kontrolirali in pri-merjali! **Kdor ne tehta, računa in pri-merja, tava v negotovosti in razme-tava hrano!**

O vrednosti zmletih deteljnih odpadkov za krmo.

Ing. agr. Kranjc Ivan.

Kakor je že splošno znano, se sme prodajati pri nas samo tako deteljno in lucernino seme, ki ima 97% čisto-te in je brez predenice. Ker pa na-turalno seme težko kdaj ustreza tem zahtevam, ga je treba preje teme-ljito očistiti. Pri čiščenju dobimo različno množino odpadka, kakršno je pač naturalno blago. Poprečno je treba računati s 7% odpadka. Ti od-padki so različni, a odvisni od na-

čina čiščenja deteljnega semena. Z vetrenjačo izločimo iz nečistega na-turalnega semena na eni strani vse lahke debele odpadke, to je slamo, liste, pleve in podobno, kakor tudi debela, lahka plevelna zrna, na dru-gi strani pa vse lahke drobne pri-mesi. Na vetrenjači očiščeno seme nato dalje čistimo ali s trijerji, ali pa z železnimi opilki na trifolinskih, oziroma feroedinskih strojih. Odpa-dek, katerega dobimo pri čiščenju s trijerji in ki je sestavljen iz slabo dozorelih, zgrbančenih deteljnih ali lucerninih zrn, zdrobljenih in drob-nih zrn, raznega drobnega plevelne-ga semena in končno iz drobnih ze-meljskih delcev (pesek, glina itd.), lahko uporabljamo skupno z odpad-ki vetrenjače za krmo živine. Vsi ti

Za proizvodnjo prirastka 1 kg žive teže pri pitanju uporabijo svinje težke:

temu primerno tudi manje pridobi. Pojasnilo poišči v članku.

Čim starejša je svinja, tem več hrane uporabi za prirastek 1 kg žive teže. To je nazorno prikazano v gornji sliki. Te številke nam povedo, da svinja dnevno toliko požre, saj 20 kg težko prase nikoli ne bo moglo pojesti 2 kg krepke hrane, temveč požre manje in

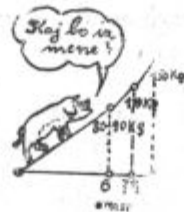
odpadki pa morajo biti drobno zmleti, ne smejo vsebovati preveč peska in podobnega, razen tega pa tudi cena, v primeri z drugimi krmili, zanje ne sme biti previsoka. Odpadek pri čiščenju s trifolinskimi, oziroma ferođinskimi stroji je popolnoma neraben, ker vsebuje železo.

Nemški znanstvenik prof. dr. Maks Kling priporoča kupcem, naj zahtevajo od prodajalcev jamstvo, da krmilo ne vsebuje mnogo rudninskih (zemeljskih) primesi. Deteljni odpadki, ki imajo mnogo peska, namreč niso za krmljenje brez nevarnosti. Tako n. pr. nekega takega „konjskega krmila“ konji sploh niso hoteli, ali pa so ga le neradi žrli. Ko je dr. Kling preiskal ta zdrob iz detelnega semena, je našel v njem 15,6% pepela, od tega je bilo 10% peska in gline. Neki slični odpadki pri čiščenju detelje, s katerimi so krmili krave, so povzročili pri eni kravi abortus. Z analizo sta ugotovila, prof. Kling in W. Jürgens v tem krmilu kar 48,5% pepela, od katerega je bilo nič manj kot 45,5% peska. Že samo iz teh dveh primerov se jasno vidi, kako važno je, da ni v krmilu previsoke vsebine pepela, oziroma z njo v zvezi vsebine zemeljskih delcev.

Vsebina beljakovine in tolšče je v zmletih detelnih odpadkih vsega upoštevanja vredna. Tako je n. pr. preiskal dr. Kling več vrst detelnih krmilnih zdrobov in je ugotovil v njih naslednje količine redilnih sestavin:

	Surovih beljakovin	surove tolšče	pepela
Zmleti odpadki lucerninega semena	27,4%	6,8%	3,6-7,0%
Zmleti odpadki lucerninega semena, črne detelje, rumene detelje, švedske detelje i. t. d.	30,7%	7,7%	1,7%
Zmleti odpadki črne detelje	34,7%	6,7%	4,3%

Tako je v Nemčiji, kjer je v veljavi zakon o krmilih. Naša država takšnega zakona še ni izdala, kljub temu pa bo čitalce zanimalo, kakšno hranljivo vrednost imajo omenjeni odpadki v naši domovini. Zmleti mešani odpadki lucerninega in detelji-

Koliko težka in koliko stara?

Če pitamo lahke mesnate svinje, potem naj dosežejo 80—90 kg žive teže v 6 mesecih. Težke mesnate svinje morajo doseči 110 kg v 7½ mesecih, a v 9 mesecih lahko odebele na 150 kg in takrat je mastna svinja dopitana.

nega semena iz Severjeve čistilnice detelnega in lucerninega semena na Selu pri Radohovi vasi imajo po moji preiskavi sledečo sestavo:

surovih beljakovin 31,3%
surove tolšče 8,2%
pepela 8,0%
a od tega je 2,6% peska.

To krmilo ima v primeri z detelnimi odpadki, ki jih je preiskal prof. Kling, sicer nekaj več pepela, ven-

dar vsebina zemeljskih primesi (peska) še ni previsoka in nikakor ne more škodljivo vplivati na prebavo. Kot dovoljena zgornja meja se namreč smatra 3% peska.

Po vsebini surovih proteinov, surove tolšče in pepela odgovarjajo zmleti deteljni odpadki še najbolj lanenim tropinam iz iztisnjenega lanenega semena. Lanene tropine vsebujejo poprečno 30,0% surovih beljakovin, 8,8% tolšče in 6,5% pepela.

Perutninarstvo.

Kokošje plemenske rodbine.

Leopold Paljk.

Perutninarji začetniki si bodo spomladi nabavili jajca za nasad iz kakega rejskega središča, kjer se odbirajo in vzrejujejo v več zaporednih rodovih živali, ki odgovarjajo vsem pasemskim predpisom in tudi posepujejo že ustaljene gospodarske lastnosti.

Ker si pa perutninarji dostikrat želijo vzgojiti mlad naraščaj od svojih domačih kokoši, je skrbna izbira plemenk najpoglavitejši pogoj uspe-

Brez zaklopnih gnezd in nesne kontrole pa je težko ugotoviti dobre nesnice. Odbira plemenk samo po zunanjih znakih je zelo dvomljive vrednosti.

Ker se hitro bliža čas, ko bomo potrebovali valilna jajca za nasad, je treba sestaviti resnično dobro plemensko rodbino pravočasno, t. j. v decembru, oziroma v januarju. Z največjo skrbnostjo mora perutninar izbrati plemenskega petelina, ker baš ta prenaša dobre lastnosti matere na hčere. Za kokošjerejca je tedaj izbira prvovrstnega petelina gotovo najvažnejša in najtežja naloga. Četudi razpolaga z najboljšimi plemenkami, si bo večkrat z novim petelinom plemenjakom pokvaril vse dotedanje delo in uspeh. Kaj tedaj? Za kmečkega rejca je edini izhod, da si kupi vsako drugo leto odbranega plemenskega petelina iz kakega rejskega središča. Za prvovrstnega petelina plača rejec malenkostni znesek 10 dinarjev, ker prevzame razliko med oddajno in nakupno ceno kr. banska uprava. Prošnje za plemenskega petelina vlagajo posamezniki lahko pri občinskih upravah do 15. julija. Zato nikakor ne drži izgovor, češ: kdo bi trosil denar še za petelina? 10 din za prvovrstnega plemenjaka ni tolikšen izdatek, da bi ga ne zmoget resen kokošjerejec.

Res, da tudi najboljši petelin še ni vse. Za pleme je treba nadalje odbrati najboljše kokoši-nesnice. Vso kokošjo rodbino je treba temeljito pregledati in ugotoviti, katera kokoš

Koliko zrnja zamore požreti mesnata svinja?

Mnogi se pitanja svinj boje, češ preveč se bo zrnate hrane porabilo, kakor da bi živalim škodilo, če se hitreje odebele in preje dozore za klanje. Zrnate hrane požre 20 kg težko ali 10 tednov staro prase največ 1 kg na dan; količina potem postopoma narašča in 50 kg težka svinja požre že 2 kg zdroba dnevno, a 70 kg težka celo 3 kg. Navadna mesnata svinja (t. j. takšna, ki se takoj po odstavljenju od sise pita) redko kedaj dnevno več požre. Če pa požre, je to samo rejcu v korist!

povsem odgovarja predpisanim pašemskim značilnostim. Izrednega pomena je že njen zunanji telesni stroj. Razume se, da majhna kokoš ne more imeti velikih in krepkih potomcev. Zato bomo odbrali za plembe le najtežje in največje kokoši. Ker nas pa gosto perje lahko vara, moramo posamezne kokoši stehitati, kar opravimo najlažje zvečer, ko obsele kokoši mirno na gredi. Vse ko-

koši, ki odgovarjajo predpisani teži (pri štajerki najmanj 1.90 kg), zaznamujemo n. pr. z barvastimi obročki in jih še nadalje natančneje opazujemo, predno jih končno odberemo za plembe. Tudi moramo pri odbiru plemenk gledati na to, da imajo kokoši široke in čim bolj globoke prsi z dolgo polnomeno prsnico ter dolg, vodoraven ali malo nagnjen in širok hrbet.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Čebelarstvo.

Čebele pozimi. Medeno pecivo.

Dr. M. Podgornik.

Kako naj ravnamo s čebelami pozimi, je bilo povedano v november-ski in decemberski številki tega lista za leto 1936. — Tu naj le ponavljamo, da je najbolje, če jih moremo spraviti za dobo od konca novembra do konca februarja v mirno klet. Kdor jih pusti v čebelnjaku, naj jih ščiti pred vsakim večjim vznemirjanjem, pred pticami, mišmi in burjo. Sonce jih ne sme izvabiti na izlet v času, ko leži pred čebelnjakom sneg, zato sneg pravočasno skidajmo. — Žrela najbolje zasenčimo z zaslonkami, ki pa izleta ne smejo onemogočiti. Na dno vsakega panja spada kos brezsmolne strešne lepenke, ki jo vsak mesec enkrat mirno izvlečemo, očistimo mrtvic in iz drobirja presodimo položaj zim-ske gručice ter porabe hrane. V mirni legi porabijo čebele enega panja pozimi približno: po trideset kg hrane v mesecih november in december, nad 1 kg v januarju, do 2 kg v februarju, do 3 kg v marcu in še več v aprilu mesecu.

Za bližajoče se božične praznike naj pripravijo naše gospodinje kako dobro medeno pecivo. Po sledečih receptih se dajo napraviti 2 vrsti prav okusnega, cenenejšega peciva, ki se da dolgo časa shraniti. Gre za medene kekse in za domači lect.

1. Medeni keksi.

Na pol kg pšenične moke primešaj postopoma 12 dkg surovega masla. Dodaj še 12 dkg hladnega tekočega medu, enako količino sladkorja, pol zavitka vanilijevega sladkorja in 1 čajno žličko pecilnega praška. Testo dobro pregneti in ga razvaljaj do srednje debeline (niti pol centimetra). Z vinskim kozarcem izreži iz testa ploščice, ki jih speci na pomaščeni in z moko potrošeni pekači (pločevinastem koritcu) v srednje vroči pečici.

2. Domači lect.

Potrebuješ sledeče: 20 dkg medu, 5 dkg surovega masla, 1 ali 2 jajci, 20 dkg sladkorne moke, pol kg pšenične moke, 1 pecilni prašek, razne dišave (za konec noža cimeta, par klinčkov, nekaj nove dišave), nstrgane lupine od pol limone, pol litra mleka.

Najprej mešaj med, sladkor, jajce in maslo, dokler se zmes ne peni. Moki primešaj pecilni prašek, pre-sej jo skozi sito in jo primešaj nato prej omenjeni zmesi. — Testo zlij na dobro pomaščeno, z moko potrošeno pekačo. Peci 25 minut ob zmer-ni vročini. Če se komu zljubi, lahko takoj nato ta lect še prevleče z gla-zuro (ledom), vendar ni to baš potrebno. — Lect zreži na kose, pre-den se shladi.

† Alojz Paulin,

vet. inšpektor v p.

8. t. m. spremila je velika množica sorodnikov, prijateljev in znancev na zadnji poti veterinarskega inšpek-torja Alojzija Paulina, ki je umrl v starosti 70 let v Ljubljani.

Pokojni vet. inšpektor Alojzij Paulin se je rodil 1869. leta v Kranju. Tam je tudi študiral gimnazijo, a na Dunaju je dovršil veterinarsko viso-ko šolo. Služboval je v raznih krajih Slovenije, po prevratu pa je postal šef oddelka pri bivši pokrajinski vla-di, pozneje pri oblastni samoupravi in banovini. Nekaj časa je služboval tudi v Srbiji, po povratku v Sloveni-jo pa je bil upokojen.

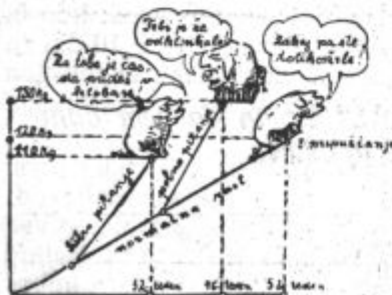

Zelo požrtvovalno se je udeleževal pri Kmetijski družbi. Član glav-nega odbora je bil skozi 16 let in si-cer od 26. X. 1899 do 14. XII. 1910 in od 28. IV. 1921 do 28. XII. 1927. Čez 20 let pa je bil agilen in požrtvo-valen tajnik samostojnega konjerej-skega odseka pri Kmetijski družbi. Zastopal je Kmetijsko družbo na vseh takratnih premovanjih ob pri-liki konjskih in drugih živalskih raz-stav, kakor tudi pri konjskih dirkah, ki so jih priredili država, dežela kranjska, Kmetijska družba ali dru-ge korporacije. Nakupoval je za Kmetijsko družbo vso importirano plemensko živino, ki se je nabavila z državnimi ali deželnimi podporami in potem oddajala kmetovalcem.

Inšpektor Paulin je bil v svoji stro-ki ugleden večak, kar so mu pri-znavali ne le naši živinorejci, ki so imeli z njim stike, temveč tudi izven Slovenije. Za svoje zasluge je bil od-likovan z redom sv. Save IV. in III. razreda.

Številni spoštovatelji njegovi, po-sebno pa Kmetijska družba in mno-gi živinorejci se bodo odličnega stro-kovnjaka in pomočnika hvaležno spominjali. Naj v miru počiva!

Koliko mora pri pitanju svinja dnevno pridobiti?

Če svinja le normalno raste, pridobiva dnevno povprečno 30—40 dekagramov. Ako več pri-dobiva, potem ne raste samo, temveč se ob-enem debeli. Pri hitrem pitanju, t. j. če se pitanje začne pri prascih, ko so 10 tednov stari, prirastek znaša splošno 50 dekagra-mov dnevno in naraste proti koncu pitanja na 70 dekagramov. Če se pred pravim pita-njem pusti svinjam gotovi čas za rast (takrat pridobivajo dnevno le 30—40 dekagramov), zamore poznejše intenzivno pitanje nadokna-diti zamujeno debelenje, ter doseže prirastek tudi do 1 kg dnevno. Slika predloži hitro pitanje praseta, dalje pitanje, pri katerem se je svinjo pustilo poprej normalno rasti, in končno normalno rast plemenske svinje brez pitanja.

J. Blasnik nasl.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA, OFFSETTISK, KARTONAŽA
ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE
VREČICE ZA SEMENA

Ljubljana, Breg 10-12

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
izvršuje vse tiskovine solidno in poceni

USTANOV.
LETA 1828

Živinorejci!

ne dopuščajte,
da Vam pogine
živina.

Pri napihnjenosti in drugih, tudi nalezljivih boleznih
domače živine, pomaga učinko-
vito in sigurno edino najnovejši
odpiralč žrela **„Rekord“**

Radi informacij in naročil obrnite se na KMETIJSKO DRUŽBO
v Ljubljani ali pa na: **Generalno zastopstvo „LOGOS“**,
Beograd, pošt. fah 386.

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebilitet in omastitev domače,
posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive
vrednosti „MASTINA“ so brezštevila zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY

LJUBLJANA, Mesni trg 4 (Zraven Rotevža)

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne
kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi,
najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIĆ ZANKL

tovarna olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIĆ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem
Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Načrt za razdelitev nagrad naročnikom.

Določene so nagrade v vrednosti od din 10.— do 1600.—, ki se bodo javno in nepristransko po žrebu razdelile. Razdelilo se bo sledeče nagrade:

1 mlatilnica din 1600.—, 1 plug din 850.—, 1 reporeznica din 630.—, 1 osipalnik din 500.—, 1 škropilnica din 440.—, 1 gnojnična sesalka din 400.—, 2 obračalni glavi á din 225.—, 1 škropilnica din 200.—, 1 ročni okopalnik din 150.—, 1 brzoklepalnik din 100.—, 10 saksonia-aparatov á din 100.—, 10 trokarjev za teleta á din 50.—, 80 nagrad v vrednosti din 15—25.—, in tolikokrat po 10 kg nitrofoskala ali tomaževe žindre, da bo vrednost vseh nagrad znašala 3 kratno vsoto števila naročnikov.

*Pravico do nagrade imajo vsi naročniki brez izjeme, stari in novi, ki:

1. pri podružnicah, centralah ali naših skladiščih, poravnajo v celoti naročnino din 25.— za leto 1939 do 15. januarja 1939 in 2. izpolnijo odrezek, ki se nahaja pod to objavo.

Opozarjamo, da se za razdelitev nagrad ne bodo upoštevale druge prijave, kot le odrezki pod to objavo, bodisi iz „Kmetovalca“ ali iz ponatisnjenih letakov. Odrezke je točno izpolniti z osebnimi podatki in jih predati podružnici, ki je dolžna na njih potrditi prejem naročnine. Komur ni mogoče predati odrezka podružnici, lahko ga odda zajedno z naročnino v naših skladiščih, ali pa pošlje oboje na naš naslov.

Dan žrebanja se bo objavil v „Kmetovalcu“.

Strokovni časopis je danes potreben vsakemu praktičnemu kmetu bolj kot kdaj prej, saj bomo svoje gospodarstvo in proizvodnjo mogli prilagoditi novim potrebam trga in življenjskim možnostim le, če bomo sproti poučeni o vsem, kar je za kmetijsko stroko s kateregakoli ozira važno.

Kmetovalci, naročajte se na edini, vsestranski strokovni list „KMETOVALEC“.

Odrezati!

Podružnica „Kmetijske družbe r. z. z o. z.“ v

Izjavljam, da se naročujem za leto 1939, na strokovni list „KMETOVALEC“ in da sem danes vplačal naročnino Din 25.—. Obenem prosim, da se me pri razdelitvi nagrad upošteva.

List se naj pošilja na naslov:

(ime)

Naročnino Din 25.— sprejel:

(bivališče)

(pečat podružnice in podpis nabiralca):

(zadnja pošta)

Podpis:

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{16}$ strani = Din 50 + Din 3.— ogl. takse	$\frac{1}{8}$ strani = Din 200 + Din 15.— ogl. takse	1 cela stran = Din 1600.— + Din 60.— ogl. takse
$\frac{1}{10}$ " = " 100 + " 7.50 " "	$\frac{1}{4}$ " = " 400 + " 30.— " "	(26 × 20 cm = 520 cm).
$\frac{1}{12}$ " = " 150 + " 7.50 " "	$\frac{1}{2}$ " = " 800 + " 30.— " "	

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komadov 100 Din.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, najmanj 10 Din in 3 Din ogl. taksa.

Upravništvo ne prevzame posredovanja.

Vsakega 12. v mesecu se zaključijo sprejemanje oglasov za prihodnjo številko.

2.500.— din

rabite, da zaslužite 1000 din mesečno doma. Delo lahko opravlja vsaka oseba. Pišite: „Amos“ Maribor, Orožnova 6. 57

Kolesa

najnovejši letošnji modeli v največji izbiri že od Din 550.— naprej. Nova trgovina, Ljubljana, Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze). 45

Vinske sode

vseh velikosti, kadi in gnojnične sode (lahte) prebarvane s karbolinom z razpršilnikom, izdeluje po najnižjih cenah Jože Čizman, Tacen 74, pošta St. Vid nad Ljubljano. 13

Vinsko trsje

nad 20 sort trsnega izbora. Korenjake za cepljenje na zeleno. — Sadno drevje priporočenih sort. — Nad vse lepe sadne divjake za napravo drevesnice. — Nizke vrtnice v 80 barvah. — Vse to dobite po konkurenčno nizkih cenah pri trsnici in drevesnici Čeh, Sv. Boljank v Slov. gor., Ptuj. Ceniki zastoj. 62

Vabilo

na XXVIII. redni občni zbor Kmetijske hranilnice in posojilnice r. z. z. n. z. na Preloki, Bela krajina, ki se vrši v nedeljo, dne 28. novembra 1938. ob 3. uri popoldne v zadržni pisarni na Preloki. — Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo: a) načelstva, b) nadzorstva. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Odobritev računskega zaključka za leto 1938. in sklepanje o uporabi dobička. 5. Volitev načelstva. 6. Volitev nadzorstva. 7. Sklepanje o spremembi pravil. 8. Raznosterosti. — V slučaju nesklepnosti se vrši čez pol ure na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, kateri bo sklepčen brez ozira na število navzočih članov. — Načelstvo.

Novoporočenci!

Za majhen denar dobite prvovrstni šivalni stroj, otroški voziček, moško ali žensko kolo, radio-aparat, ali kakršenkoli predmet, ki odgovarja popolnoma novim pri tvrdki „PROMET“ v Ljubljani. — Nasproti Križanske cerkve. 75

Vinogradniki pozor!

Nudim prvovrstne cepljene trte „Trsnega izbora“ na vseh ameriških podlagah po nizki ceni. Jože Bra-tuša, trsnicar, Ljutomer. — Cenik zastoj! 74

Sadno drevje in vinske trte!

Jablana, hruške, breskve, marelice in vinske trte, enoletne in dvoletne nudi: Drevesnica Ferje Janko, Svibno, pošta: Radeče pri Zidanem mostu. 73

Seme in sadike

vsakovrstnega drevja (tudi divjake in material za žive meje) dobite pri firmi „Suma“, Zagreb, Boško-vičeva 33. Zahtevajte cenike. 70

Brinje, fige in slive

nudi Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta 5. 79

Vabilo

k rednemu občnemu zboru Kmetijske posojilnice in hranilnice na Vinici, r. z. z. n. z., ki bo dne 20. novembra 1938. ob 9. uri v zadržni pisarni z dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika, 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Odobritev računskega zaključka. 5. Sprejem novih pravil. 6. Volitev načelstva. 7. Volitev nadzorstva. 8. Predlogi in slučajnosti. — Ako ne bi bil občni zbor sklepčen ob določenem času, se vrši eno uro pozneje drugi občni zbor ob vsaki udeležbi z istim dnevnim redom. — Načelstvo. 77

Reporeznico,

železno, dobro ohranjeno, ima naprodaj: Anton Cerne, Zg. Šiška 25, Ljubljana VII. 81

Čistokrvne montafonske bike

tri enoletne ima na prodaj: Uprava veleposestva Dr. Ferdinand Atems-a v Slovenski Bistrici. (Drav. banovina.) Informacije daje uprava veleposestva. 82

Oskrbnik,

absolvent kmetijske šole samski, verziran v vseh panogah kmetijskega gospodarstva išče službo. Dopise na upravo „Kmetovalec“ pod „Stalno mesto“ šteč. 68

Zmleti deteljni odpadki

vsebujejo 37% beljakovin in tošče ter so lanenim tropinam enakovredno močno krmilo. 100 kg Din 90.— pri Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska 5. 78

Cepljene trte

V veliki množini različnih vrst na običajnih podlagah, krasno razvitih, nudi I. Trsničarska zadruga v Sloveniji, pošta Juršinci pri Ptuj. — Pišite po cenik! 76

Seme ozimnih posevke

prodaja: Državno dobro Belje za jesensko setev na drobno in debelo. Seme je prvovrstno lastne odbire i. s. ozimna panonska grahorica, ozimni beli oves in pet odlik ozimne pšenice, resnice in golice. Popis o lastnosti in odliki teh vrst in prodajne pogoje pošlje interesantom na zahtevo brezplačno:

Stanica za selekcijo bilja
Državnog dobra Belje, Brestovac,
z. p. Kneževi Vinogradi.

Čuvajte Vaše zaloge krompirja in čebule pred zunanjo gnilobo v kletih in skladiščih s **KARSAN**-om.

Pakovan po 500 gr in po 1 kg. Za hišno potrebo po 100 gr, ki zadostuje za razprašenje 250—500 kg krompirja.

Nova, enostavna in cenena sredstva za pokončavanje miši in podgan

Lepit - patroni, **Lepit** - prašek, **Lepit** - zrna.

Vsa ta sredstva se dobijo pri:

Kmetijski družbi in vseh njenih skladiščih.

Schering A. G. Berlin,

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo

Mr. Draško Vilfan, Zagreb, Srebrnjak br. 55

Sadjarji!

Le tisti ima v sadjarstvu lep vir čistega dohodka, ki skrbno zatira škodljivce in neguje drevje ter si na ta način zagotovi zdravo in lepo sadje. Preiskave znanstvenikov in dolgoletne izkušnje praktikov izpričujejo, da je

ARBORIN

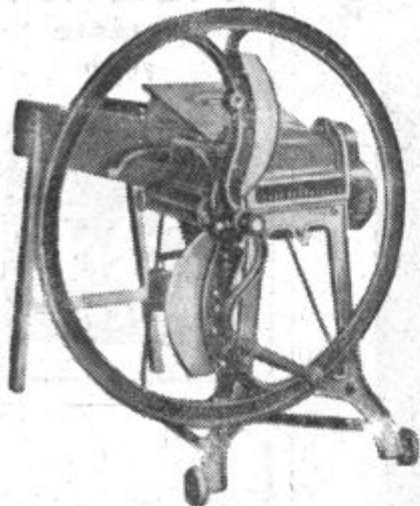
odlično sredstvo za jesensko in zimsko zatiranje sadnih škodljivcev. Arborin je zakonito zaščiteno pri Upravi industrijske svojine Beograd; isprava žiga br. 3165.

„CHEMOTECNA“ družba z o. z., Ljubljana, Mestni trg 10

Tvrdka priporoča razna razkuževalna sredstva za dom in hlev, cepilno smolo, mazavo milo in slično.

Arborin in cepilna smola v zalogi tudi pri **Kmetijski družbi** in njenih skladiščih.

Prvo domače podjetje
za izdelavo
poljedelskih strojev:

- mlatilnic
- slamoreznic
- reporeznic
- sadnih mlinov
- sadnih stiskalnic
- gnojničnih črpalk
- gnojničnih razpršilcev
- itd. itd.

A. KREMŽAR

Strojno podjetje

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Ustanovljeno l. 1909

Telefon Ljubljana 705. Čekovni račun 14.875

Zahtevajte ponudbo ali pa brezplačni obisk našega zastopnika

S. KUNDE & SOHN DRESDEN

Tovarna znamka

Zaščitni znak

Pristne

KUNDE okulacijske nože
trtn. drev. vrtn. škarje

dobite pri

Kmetijski družbi v Ljubljani

Ogibajte se posnetkov z znakom: „DRESDNER MODELL“

**KMETSKI HRANILNI
IN POSOJILNI DOM**

Telefon:
štev. 28-47

v Ljubljani

Brzojavi:
„Kmetiskidom“

reg. zadr. z neomejeno zavezo

Tavčarjeva ulica 1

Račun Poštne hranilnice štev. 14.257

Račun pri Narodni banki.

Nove vloge

vsak čas razpolož-
ljive obrestuje po

4% do 5%

Za vse vloge nudi
popolno varnost.

Otvorja tekoče račune.

Eskontuje menice.

Daje kratkoročna posojila.

Izvršuje ostale denarne posle.

ZAUPAJTE DENAR

DOMAČEMU ZAVODU!

Vse leto lahko ohranite

mošt (širo)

iz grozdja, kakor tudi vse sadne soke
brez kakršnegakoli aparata — brez stro-
kovnega znanja — brez izgube časa s pomočjo

NIPOKOMBINA A/II.

Odlična današnja iznajdba! Enostavno!
Poceni! Higijensko!

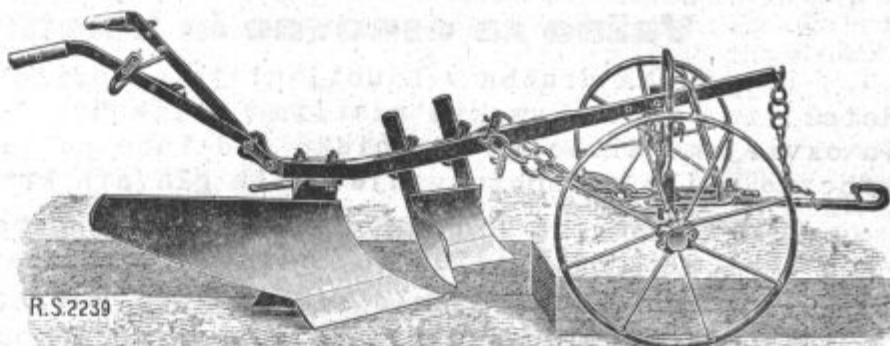
Odobreno po Ministrstvu za poljedelstvo.
Navodila in cenike razpošilja brezplačno.

Radiosan, Zagreb

Dukljaninova ulica 1

**SACK-ovi
plugi**

so najboljši!

R.S.2239

V zalogi pri Kmetijski družbi in njenih skladiščih.

MOŠKI ŠKORNJI

lakirani luksuzni
ali pojačani
za DELO

Din 79:-

VELINGTON

15-

S škornji kupite močne in tople nogavice „VELINGTON“ za Din. 15.—

Rata

VELIKA
BLASNIKOVA
PRATIKA
Je izšla
1939

Kupujte pri tvrdkah, ki oglašujejo v strokovnem listu „KMETOVALEC“!
(Dvomljive oglase odklanjamo.)

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70x50 cm s primernim obešalom in okvirjem. Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborna učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom vsake rastline. Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 100.-.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

CENIK kmetijskih potrebščin pri Kmetijski družbi v Ljubljani, r. z. z o. z.

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Novi trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju, Aškerčeva ulica; v Novem mestu, Ljubljanska ulica; v Slov. Konjicah in v Brežicah. Navedene cene potrebščin so neobvezne in veljajo pri nabavi v Ljubljani; v drugih krajih se prištejejo še režijski izdatki za prevoz iz Ljubljane. Za blago, za katero niso cene navedene, zahtevajte pismene podatke.

Krmila

Koruzna, suha, za mletev sposobna, po dnevni ceni. Vreče po lastni ceni. Pri vagonem odjemu cene po dogovoru.

Maizena, odlična hrana za molzne krave, kakor za vse živali s 24% belančevine in 3% masti. Poklada se v suhem in nekuhanem stanju.

Klajno apno, 60% ogljikovo kislega apna, 10% fosforne kisline, 5% živinske soli. V izvornih vrečah, težkih 50 kg, po Din 2.— za kg, na drobno Din 3.— za kg.

Orehove tropine 35% beljakovin in toliščobe po Din 170.— za 100 kg.

Lanene tropine z 38/40% beljakovin in tolišče po Din 2.20 za 1 kg v vrečah po 50 kg.

Ribja moka v originalni vreči 100 kg po Din 5.50 za kg, na drobno Din 6.— za kg.

Ribje olje za živino, ročke po 5 kg Din 65.— za pošiljatve po pošti; v steklenicah po $\frac{3}{4}$ litra Din 10.—, v steklenicah po $1\frac{1}{2}$ litra Din 20.—; v posodo kupca po Din 13.— za kg.

Živinska sol, v vrečah po 50 kg Din 75.—, za sol in za vrečo Din 6.—.

Rudninski kamen za lizanje, komad Din 12.—.

Umetna gnojila

Apneni prah, rinfuza (prosto) naložen v Trbovljah ali Zagorski apnenici. Pri vagonem odjemu cene po dogovoru.

Apneni dušik 16%, v vrečah po Din 185.— za 100 kg, v pločevinastih posodah Din 211.—, — Za 1 ha 200 do 300 kg.

Čilski soliter, 15.5% dušika, v vrečah po 50 kg po Din 2.65 za kg. Pri vagonem in polvagonem odjemu cena po dogovoru.

Kaljeva sol, 42%. Na drobno po Din 160.— za 100 kg, vreče po 50 kg stanejo Din 80.—. Za 1 ha 200—300 kg. Pri vagonem in polvagonem odjemu cena po dogovoru.

Nitrofos, mešano gnojilo, 12% fosforne kisline, 4% dušika. Din 139.— za 100 kg.

Nitrofoskal-Ruše, mešano gnojilo, 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforne kisline po Din 144.— za 100 kg. — Za 1 ha 400 do 600 kg.

Nitrofoskal-I, mešano gnojilo, 8% kalija, 8% dušika in 6% fosforne kisline, po Din 175.— za 100 kg.

Razklejana kostna moka, 30% fosf. kisline, $\frac{1}{2}$ % dušika, po 84.— Din za 100 kg. Za 1 ha 250 do 300 kg.

Rožena moka, izborna dušičnato gnojilo za vinograde, po 250 Din za 100 kg. Vreče po 100 kg. — Za 1 ha 300—500 kg.

Rudninski superfosfat, 16%, po Din 107.— za 100 kg. Pri pol- ali vagonem odjemu cena po dogovoru.

Tomaževa žindra, 18% fosforne kisline, po Din 96.— za 100 kg. Vagonska dobava po dogovoru. Vsak % fosforne kisline po 6 Din več za 100 kg. Opozarjamo vse naročnike, da se ne moremo vezati na 18% blago, ker moramo prevzeti žindro od tovarne le od 18—20%. Tovarne zamorejo blago dobavljati le po izpadu produkcije.

Fosfatna žindra je domač proizvod in najcenejše fosforno gnojilo z 18% fosf. kisline. Cena Din 87.— za 100 kg.

Cene za polvagonem odjem in kombinirane pošiljke raznih gnojil se odredajo od primera do primera. Vse navedene cene veljajo do nadaljnjega ter se morejo po nabavnih stroških menjati.

Sredstva za razkuževanje žita

Ceretan, sredstvo proti snetjavosti, za namakanje, v zavrtkih po 250 g po Din 25.—.

Ceretan, sredstvo proti snetjavosti, suhim potom, v zavrtkih po 150 g po Din 7.50.

Sadarsko in vrtnarsko orodje

Cepilni noži „Kunde“. Ročaj iz trdega lesa, z močnimi, medenimi vložki, dolžina ročaja 10 cm. Cena komadu Din 35.— (slika 1).

Cepilni noži „Kunde“. Ročaj iz trdega gumija, z močnimi medenimi vložki, dolžina ročaja 10, 10.50, 11 cm. Cena komadu od Din 34.— do 36.—.

Vrtni noži obrezači „Kunde“ za obrezovanje drevja. Ročaj je iz poliranega orehovega lesa, z močnimi medenimi vložki. Dolžina ročaja 9.50, 10, 10.50, 11 cm. Cena komadu Din 42 do 55 (slika 2).

Drevesne škarje „Kunde“ z medeno varovalko in zaklopko. Dolžina 20—23 cm. Cena komadu Din 40.— do 52.— (slika 3).

Drevesne škarje „Kunde“, dolžina 20—22 cm. Cena komadu Din 170.— do 190.— (slika 4).

Drevesne škarje, navadne, od Din 15.— do 35.—.

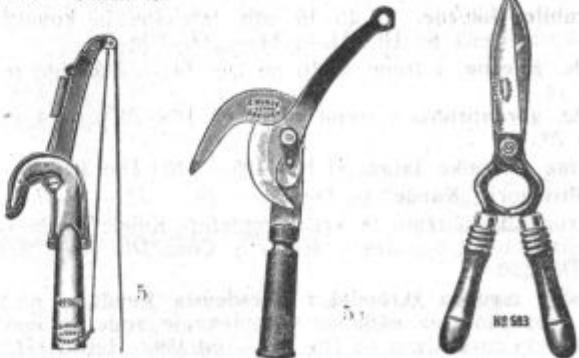
Škarje za gosenice „Kunde“, s potegujočim rezilom. Cena komadu od Din 20.— do 35.— (slika 5).

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov, za rezanje cepčev in goseničnih gnezd. Cena komadu Din 165.— in 210.— (slika 5a).

Peresa za škarje „Kunde“ po Din 1.50 za komad.

Brusni kamni za kundejeve nože, po Din 30.— in 46.—.

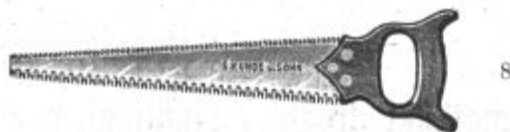
Škarje za striženje mej ali vrzeli. Cena komadu Din 55.— in 105.— (slika 6).

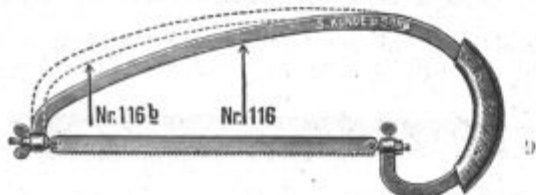
Drevesna žaga „Kunde“, prvovrstno jekleno rezilo, Cena Din 65.— (slika 7).

Drevesna žaga z lesenim ročajem. Cena Din 25.— (slika 8).

Drevesna žaga z dvema vijakoma, s premikajočo klino. Cena od Din 25.— do 50.— (slika 9).

Žični koški za varstvo drevja pred zajci. Komad Din 8.—. Drevesne ščeti (krtače) za čiščenje malhu in lišaja z debel in vej na starem drevju. Cena za male Din 20—22, za velike Din 40.— (sliki 10 in 11).

Strgulje za strganje stare skorje na drevju. Cena komadu Din 20.— in 25.— (sliki 12 in 13).

Sadni obirači po Din 10.— (slika 14).

Pasti za voluharje po Din 5.—, cevke po Din 13.—.

Lopate za šitiranje „Kunde“ po Din 65.— (slika 15). Vilaste lopate „Kunde“, iz močnega jekla. Cena Din 100.— (slika 16).

Lopate za šitiranje, navadne, po Din 24.—.

Lopate za nakladanje (zajemalke) po Din 20.—.

Grablje, železne, 10 do 16 zob, izsekane in kovane iz enega kosa. Cena po Din 11.—, 14.—, 17.— in 18.—.

Vile, železne, s tremi roglji po Din 14.—, s štirimi roglji po Din 14.—.

Vile, garantirane, s tremi roglji po Din 20.—, s 4 roglji po Din 20.—.

Vrtne zalivalke Jajag, 31 Din 155.—, 101 Din 160.—.

Kultivatorji „Kunde“ po Din 24.—, 28.—, 32.— in 37.—.

Škropilnik za trato in vrt, kompletni „Kunde“, prši vodo pod pritiskom od 8—12 m v premeru. Cena Din 45.—, s stolom Din 130.—.

Ročna medena škropilnica Dresdensia Kunde z universalnim razpršilom za poljubno razprševanje vode na fino ali v kapljice in curk. Cena od Din 160.— do 180.— (slika 17).

Razpršilnik, ročni, Kunde Dresdensia, zelo praktičen za vrtove in sobne rastline ter cvetje na balkonih. 1/2 l Din 35.—, 1/4 l Din 28.— (slika 18).

Draždanski razpršilnik „Kunde“, zelo poraben za vsako steklenico z zamaškom, za zatiranje škodljivcev na sobnih in vrtnih rastlinah in za čebelarje. Cena Din 22.— (slika 19).

Zatiranje škodljivcev in bolezni na sadnem drevju in vrtu

Dendrin, sredstvo zoper drevesne škodljivce, v originalnih sodih po 100 kg Din 8.50, v posodi kupca po Din 10.— za kg.

Arborin, za zimsko škropljenje sadnega drevja; v steklenicah po 1 1/2 kg Din 20.—, v ročkah po 3 1/2 kg Din 50.—, v sodih po 100 kg Din 10.— za kg, v posodi kupca po Din 11.— za kg.

Lohsol sredstvo zoper drevesne škodljivce v sodih po Din 8.— na drobno po Din 9.— za kg v posodi kupca.

Biljobran, za škropljenje sadnega drevja proti raznim škodljivcem, v posodah po 100 kg Din 11.— za kg, v posodi kupca po Din 12.— za kg.

„Hinsberg“ pasovi za lovljenje drevesnih škodljivcev, zavitek Din 27.—.

Arbocol papir, za napravo pasov v varstvo proti plezajočim mrčesom po deblu, v zavitkih približno 50 m Din 20.—.

Arbocol lepilo za mazanje drevesnih pasov, 250 g Din 14.50, 500 g Din 23.50, 1 kg Din 43.75.

Cepilna smola v škatlicah po 1/2 kg Din 7.50, 1/4 kg Din 14.—, 1/8 kg Din 27.—.

Modra galica, — Din 7.— na drobno — vagonška naročila popust.

Zelenilo I. G. v zavitkih po 15 dkg Din 10.—, 1/2 kg Din 25.—, 1 kg Din 50.—.

Žveplovoapnena brozga zoper različne glivične bolezni, zlasti kodravost na breskvah, proti ka, arjem in pršicam ter grizlicam, za zimsko in poletno zatiranje, Din 6.— v steklenici za kg; podružnicam cene po dogovoru.

Solbar, zavitki po 1 kg Din 20.—, po 5 kg Din 19.— za kg.

Kvasija (mušji les), izborno sredstvo za zatiranje raznih uši in grizočega mrčesa na sobnih in vrtnih rastlinah, zavitek Din 5.—, 1 kg Din 20.—.

Tobačni izvleček v sodih po približno 100 kg, po Din 5.— kg, na drobno v pločevinastih posodah 4 1/2 kg Din 40.—, v steklenicah 2 kg Din 15.—, 1 kg Din 8.— z embalažo vred. Po pošti se pošilja le pločevinaste posode.

Mazavo milo po Din 12.— v posodi kupca.

Aphidon, sredstvo za pokončevanje listnih in krvavih uši, v posodi po 1 kg Din 56.—, 1/2 kg Din 15.—.

Aresin (krečni arzenat) kg Din 30.—, 250 gr Din 10.—.

Nosprisit, zavitek po 5 kg Din 22.— za 1 kg, 1 kg Din 25.—.

Meritol (kalcijev arzenat), 400 gr Din 15.—.

Zelio-pasta proti voluharjem, Din 15.50, zrnje proti mišim Din 8.— za zavitek.

Škropilnice za sadno drevje

Ročna škropilnica „Nova“, 1 1/2 l vsebine, Din 175.—, „Top“ Din 175.—, cevi za podaljšanje „Nova“ škropilnice Din 12.—.

Samodelna nahrbtna škropilnica A. H. 20, trdke Nechville, po Din 1300.— z bambusovo cevjo vred; **Vega**, francoski sistem, po Din 1340.—.

Samodelne nahrbne škropilnice Kovina: 16 l Din 1050.— z bambusovo cevjo vred.

Prevozna škropilnica za sadno drevje in hmelj „Vindex“, ročno prevozna, s 5 m gumijevimi cevmi, 2 podaljška po 75 cm in patentnim razpršilnikom, z 2 cevmi po 2 m Din 2850.—.

Razpršilnik „Kovina“ po Din 30.—.

Vinogradniške in kletarske potrebščine

a) Zatiralna sredstva proti boleznim in škodljivcem na vinski trti

Modra galica, Din 7.— na drobno; za vagonsko naročilo veljajo posebne cene.

Žveplo, dvojno (ventilirano) po Din 3.50 za kg v vrečah 50 kg a Din 3.—.

Salolidin (antiklor natrijev tiosulfat), vreče po 100 kg po Din 5.— za kg, v manjših količinah po Din 5.50 za kg.

Uranin zelenilo, v zavitkih po 1 kg Din 60.—.

Fenoftaleinov papir za preskušanje galične zmesi po Din 1 za zvez.

Rafija, ličeje po Din 14.— kg.

b) Škropilnice in razni predmeti

Trtne škropilnice, bakrene, original Austria
Din —, Jubila Din —

Potrebščine k škropilnicam: Kolenca po Din 10.—, dvojni razpršilnik Din 60.—, prehodna pipa s cedilom Din 25.— ali 45.—, Nechville Din 90.—, navadni razpršilnik, kapica Din 10.—, igla Din 6.—.

Gumijevе cevi za škropilnice 10 × 3 po Din 10.—, 13 × 3 po Din 14.—.

Gumijevе kroglice po Din 2.50.

Gumijevе plošče po Din 8.— za komad.

Gumijevi trakovi: Reithoffer Din 110.—.

c) Kletarske potrebščine

Azbest za čiščenje vina po Din 80.— za kg.

Eponit za čiščenje vina po Din 50.— za kg.

Kalimetabisulfat, 10 dkg Din 5.—, 1 kg Din 27.—

Žveplovi trakovi na azbestu po Din 16.— za kg.

Tanin ali česlovina popolnoma čisti, brez tujega okusa in duha za čiščenje in boljšo ohranitev vina, 5 dkg Din 20.—, 10 dkg Din 40.—, ¼ kg Din 80.—.

Kalijeva lužnina za določanje kisline v moštih, vinu in brezalkoholnih pijačah, ¼ l Din 20.—, ½ l Din 35.—, 1 l Din 65.—, brez steklenice.

Kipelne vehe, lončene, velike Din 20.—, male Din 15.—.

Vinske in sadne stiskalnice z vsebino 60 lit, Din —, 80 litrov Din 1300.—.

Grozdni reblač Din 1800.—.

Grozdni mlin Din 900.—.

Sadni mlin Din 40.—.

b) Mlekarske potrebščine

Posnemalnik Vega E za 75 l po Din 1200.—.

„Baltic“ posnemalnik M. O. 60 l Din 1000.—.

Posnemalnik „Milena“ 35 litrov po Din 700.—, 45 litrov po Din 800.—, 60 litrov po Din 950.—.

Obročki za posnemalnike, mali po Din 5.—, veliki po Din 10.—.

Pinje, št. 2 za 10 l po Din 780.—.

Laktodensimeter (za določanje gostote mleka po profesorju Gerberju) Din 40.— in 50.—.

Sirišče, dansko originalno Hansenovo, v prahu (iz Kodanja), v škatljicah po 25 g Din 14.—, 50 g Din 26.—, 250 g Din 90.—, 500 g Din 210.—.

26

Brzoparilnik Alfa, s pocinkanim kotlom, 80 l Din 1800.—, 100 l Din 1950.—, 200 l Din 3200.—. Slika 26.

Brzoparilnik Wema, z bakrenim kotlom, 70 literski po Din 1400.—.

c) Živinozdravniški predmeti

27

Požiralnikove cevi, za teleta Din 70.—, za goved Din 225.—.

28

Trokarji, za teleta Din 45.—, za goved Din 55.—. Slika 28.

Irigatorji, kompletni (po 3 l), po Din 80.—.

Zaustavljači, ponikljani Din 60.—.

Garkon zoper živalske kožne bolezni 13 Din.

Škarje za obrezovanje parkljev Din 160.—.

Mlečni katetri po Din —.

Obroči za bike, navadni, Din 17.—.

Toplomeri za merjenje vročine po Din 25.—, Din 30.—.

d) Perutninarški predmeti

Znamke za perutnino, celoloidne, po Din —.30 za komad, aluminijaste s številkami po Din —.75 za komad, ušesne znamke za živino po Din 1.50 za komad.

22

23

Živinorejski in mlekarski izdelki

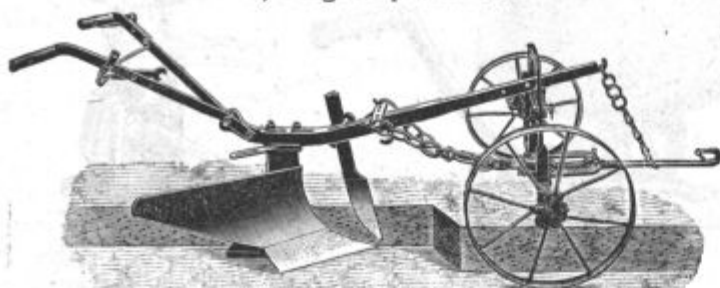
a) Živinorejski predmeti

Telečji napajalniki po Din 75.—.

Gumijevi seski za napajalnike, po Din 15.—.

Poljedelsko orodje in stroji

a) Plugi in plužni deli

RS 3210

Sackovi plugi: D10 MN Din 1575.—, 9SS Din 1200.—, D8MN Din 1450.—, D7MN Din 1200.—, D6MNR Din 1100.—, D5MNR Din 975.—, Veit6Y Din 940.—, E6St Din 535.—, B6E Din 760.—.

Obračevalni plug, NW7 po Din 1500.—.

Dvobrazdni plug, lahki ZRB6 po 1100 Din.

RS 2771

Glave: D9SS po Din 380.—, D8 po Din 490.—, za lesene pluge Din —, 190.—, obračevalna HNW5 in 7 po Din 550.—, osipalna HUN Din 480.—, D7MN Din 425.—, D6MNR Din 390.—.

Lemeži: D10 Din 45.—, 9SS Din 50.—, D8 Din 42.—, D7 Din 35.—, D6 Din 33.—, E6 Din 25.—, obračalni Din 70.—.

Plazi za D6 in D7 Din 22.— za komad, NW7 Din 30.—.

Črtala za D7 in D6 po Din 35.— za komad, D9 Din 55.—.

Deske, Sack za D8MN po Din 140.—, D7 po Din 125.—, D6 Din 100.—.

Enokolesna plužna Din 200.—.

Plužna s peresnim podzemeljskim rahljačem, sistem Bendhack, po Din 1200.—.

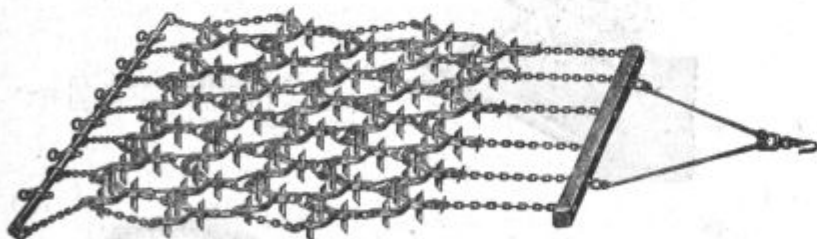
Izruvač za krompir, sedemdelni, Din 320.—.

Osipalnik HUN po Din 750.—, BHR Din 380.—.

b) Njivske brane

Dvodielna Din 700.— do 750.—.

c) Travniške brane

Travniške brane z zvezdnimi členki: Z2 široka 1.85 m, težka 52 kg Din 810.—, Z3 široka 1.50 m, težka 50 kg Din 800.—;

z noži: N3, široka 1.80 m, težka 79 kg Din 1100.—, N2, široka 1.50 m, težka 69 kg po Din 920.—.

Kombinirana travn. in njivska brana KW1, dvodielna, široka 1.50 m, težka 60 kg po Din 600, njivska brana KW2, široka 2.25 m, težka 88 kg, trodelna po Din 1000.—.

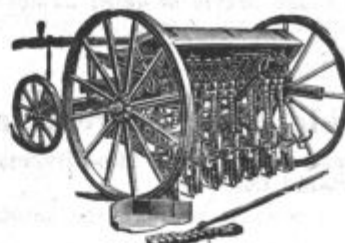
Brane na krožnike SE 10 L Din 3500.—.

Planeti št. 8 — kot okopalnik, osipalnik in kultivator, globčina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, Din 760.—, štev. 18 Din 180.—.

Glave za planet, komad po Din 150.—.

Kultivator s 7 peresi B, C, Din —.—.

Sejalni stroj Sack, devetvrstni BETTA Din 4500.—.

Sejalica Unikum, 14 vrstna Din 6000.—.

d) Slamoreznice

Slamoreznica Köla H320 za motorni pogon po Din 2800.—, KS2A za ročni pogon Din 1750.

e) Gnojnične sesalke

Sesalke Monachia (gnojne pumpe) 330 cm po Din 700.—, Sesalke, domač izdelek, v dolžini 3 m Din 500.—, 3.90 m Din 605.—.

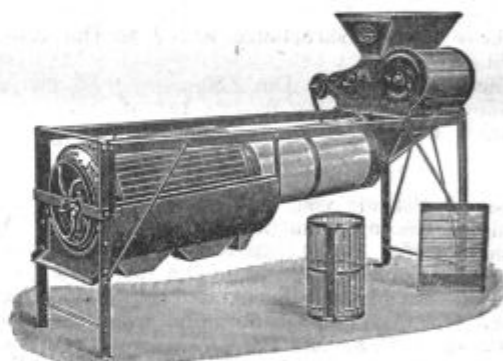
Sesalke, F 450, Din 1000.—.

Sesalka „Kremžar“, dolžina 3 m Din 1050.— 3.50 m po Din 1100.—, 4 m Din 1150.—.

Razpršilnik za gnojnične sode po Din 90.—.

f) Trijerji in čistilniki

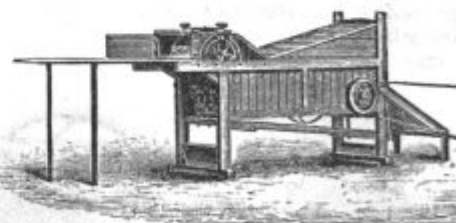

Trijerji (originalni Heidovi), V/2 po Din 6300.—.

Sortator Banat Din 2000.—.

Žitočistilniki „Č“ Din 1300.—.

g) Razni stroji in orodja

Mlatilnice B2 57 cm širine, s tremi tresali Din 4800.—, Jura, 57 cm širine, s tremi tresali in navadnim čistilom Din 6500.—, navadne mlatilnice na motorni pogon Din 1800.—.

Robkač za koruzo, mali ročni po Din 70.—, R. R. Din 1000.—.

Drobiljač (šrotar) za oves EMO, po Din 1500.—.

Brzoklepalnik „Stubai“ po Din —.— za kom.

Reporeznice, domače, male po Din 370.— in Din 540.—, velike po Din 700.—, EWL Din 550.—.

Pozor, kmetovalci!

Velika stalna razstava raznih kmetijskih strojev, plugov in orodja; ugodna nakupna možnost.

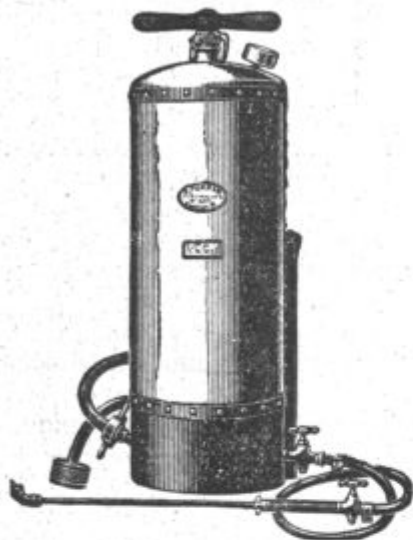

Pozor!

Pozor!

Hmeljarji - Sadjarji - Vinogradniki!

Dandanes skoro ni več gospodarja, ki bi ne vedel, da je škropljenje neobhodno potrebno za dosego obilnega in zdravega sadu.

Odločitev, s katerimi sredstvi se najuspešneje in enostavno zatira bolezní in škodljivce, je težavna.

V boju proti peronospori na hmelju in vinski trti uporabljajo dandanes z malimi izjemami vsi hmeljarji ter tudi večji deli vinogradnikov

bakreno apno „Sfinks“.

Poprej se je uporabljala skoraj izključno brozga iz modre galice in apna t. zv. bordoška brozga. Ker pa je priprava te brozge zelo komplicirana, so se že več let vršili v Nemčiji in na Češkem poizkusi z raznimi preparati, med drugimi tudi z bakrenim apnom in rezultati so pokazali, da se je sredstvo dobro obneslo.

Svetovnoznani fitopatolog g. dr. Blattny, ki je našim hmeljarjem po svojih preiskavah hmeljskih bolezní dobro znan, piše o tem preparatu sledeče: „Rad Vam potrjujem, da se je bakreno apno „Sfinks“ dobro obneslo ne samo proti peronospori na hmelju, temveč tudi proti peronospori na vinskem trsju in Moniliji ter proti fusikladiju ali škrlupu.“

Bakreno apno „Sfinks“

je svetlozelen prašek, je dejstvo preparata v bistvu isto kot pravilno pripravljena mešanica modre galice in apna ter je torej jasno, da morajo biti uspehi isti.

Kar daje prednost preparatu bakreno apno „Sfinks“ je, da je priprava brozge zelo enostavna, hitra in sigurna, ker se uporablja vedno le v koncentraciji 1% na, ter tudi v vinogradništvu. 1 kg bakrenega apna se vsuje v 100 litrov vode, nekoliko pomeša in brozga je gotova. Ni torej skrbi, da brozga ne bi bila pravilno pripravljena in, da bi se rastlina oškodovala. A poleg tega kar je glavno, se brozga iz bakrenega apna „Sfinks“ neomejeno dolgo drži, dočim moramo bordoško brozgo najpozneje v 24 urah porabiti, sicer izgubi svojo učinkovitost in škropljenje je brezuspešno.

Zelo učinkovito in brez kvarnih posledic je škropljenje hmelja z bakrenim apnom v cvetju in v kobule, kadar so iste $\frac{1}{3}$ do $\frac{1}{2}$ razvite.

Bakreno apno „Sfinks“ ne zapušča na kobulah hmelja, grozdju in sadju nobenih apnenih madežev, kar je posebno pri izvoznem produktu v ceni izrednega pomena.

Uporabo bakrenega apna pa je oviralo edino le dejstvo, da je bilo vsled visoke carine in tovarnine iz inozemstva predrago.

Da bi se našim kmetovalcem omogočila uporaba tega odličnega sredstva naše domače tovarne „Zorka“ d. d. Subotica, je pričela izdelovati bakreno apno po češkem načinu.

Zahvaljujemo se naši domači industriji, ki namomogoča dobavljati bakreno apno odlične kakovosti po zmernih cenah.

Ker se pa bakreno apno uporablja vedno v 1% ni koncentraciji za vsako škropljenje, zato njegova uporaba ni draga, ampak cenejša od modre galice.

Pri raznih poizkusih v Savinjski dolini je bil uspeh skoraj povsod 100% en. Škropljeni hmelj je bil brez izjeme lepo zelen in brez t. zv. apnenih peg, katere se pri škropljenju z brozgo iz galice skoraj redno pokažejo.

Kakor na hmelju, so se vršili razni poskusi tudi na vinskem trsju in sadnem drevju. Tudi pri teh poskusih se je brozga bakrenega apna „Sfinks“ v vsakem oziru obnesla in so tozadevne izjave na razpolago.

Bakreno apno „Sfinks“ zamoremo z uspehom pomešati s svinčenim arzenijatom koloidalnim ARSOKOL-om v svrhu istočasnega uničevanja živalskih škodljivcev, kakor tudi z žveplenim preparatom SULOKOL-om proti pepelnici, plesni (Oidium) na vinski trti, jabolkah, hruškah, hmelju itd.

Bakreno apno „Sfinks“ se zamore z najboljšim uspehom uporabljati tudi kot prašilo. Posebno se priporoča poleg škropljenja z brozgo bakrenega apna tudi razpraševanje s tem sredstvom. Na ta način, v zelo deževnih letih zaščitimo vinsko trto od peronospore.

Sulikol

koloidalni žvepleni preparat se topi v vodi in je izvanredno učinkovito sredstvo proti glivičnim boleznim rastlin. Posebno uspešen je ta preparat proti pepelnici, plesni vinske trte, jabolk, hrušk, hmelja, vrtnic itd.

SULIKOL se uporablja v glavnem kot 0.15% na raztopina t. j. 150 gramov preparata na 100 litrov vode. Ker je koloidalne narave, se bilke zelo dobro prime. Posebne važnosti pa je, da se zelo dobro meša z bordoško in bakreno apneno „Sfinks“ brozgo. Na ta način je omogočeno kmetovalcu, da pobija obenem peronosporo in plesen. Odpade torej posebno prašenje vinske trte z žveplnim prahom. Razen tega se lahko uporablja Sulikol v mešanici z Arsokolom.

Arsokol

je v vodi topljiv, svinčeno-arzenov preparat in kot tak sigurno sredstvo za uničevanje škodljivcev, ki nagrizujejo zelene dele rastlin ali plodov: gosenice jabolčnega zavijača, (jabolčni črv), velikega in malega zimskega pedica, glogovega belina, grozdnega molja itd.

ARSOKOL se uporablja normalno kot ¼% na raztopina t. j. 250 gramov na 100 litrov vode. Za odpornejše škodljivce, kakor n. pr. gosenice hitronoge žitarice, gosenice gama-sovice in gosenice grozdnega molja se uporablja ½% na raztopina, t. j. 500 gramov na 100 litrov vode.

ARSOKOL se tudi uporablja v svrhu istočasnega pobijanja glivičnih bolezni tudi v kombinaciji z bakrenim apnom „Sfinks“. To velja posebno še za istočasno pobijanje krastavosti jabolk in uničevanje jabolčnega črva.

ARSOKOL spada kot koloidalni svinčeno-arzenov preparat med najučinkovitejša arzenova sredstva in ga vsled tega našim sadjarjem najtopleje priporočamo.

Polibarit

je specijalno, v vodi topljivo žvepleno sredstvo, ki se uporablja za zatiranje glivičnih bolezni kot: pri škrlupu na jabolkih in hruškah, luknjičavosti, moniliji na koščičastem sadju (breskva, češnja, češplja, marelica), razne plesni ter rdečega pajka, kodravosti ali akarinoze na vinskem trsu, sadnem drevju i. dr.

POLIBARIT spada med najsigurnejša sredstva za zaščito rastlin. Vsebuje v suhi obliki vse učinkovite materije staroznane žvepleno-apnene brozge in jo v učinku celo prekaša.

POLIBARIT ima pa to lastnost, da je pripravljen neomejeno dolgo obstoječ ter enostavnejši v uporabi in shranjevanju. Rastlinam ni nevaren in na sadju ne zapušča nikakih sledov škropljenja.

POLIBARIT uporabljamo za zimsko škropljenje v 2 do 3% ni raztopini, t. j. 2 do 3 kg na 100 litrov vode. Za letno škropljenje uporabljamo 1% no brozgo.

Ortostan

je zelo sigurno sredstvo za pobijanje trde sneti ali smrdljivosti pšenice. Priprava je popolnoma enostavna. 200 gramov preparata pomešamo na 100 kg pšenice. Ta posel zamoremo opraviti s pomočjo lesenega ali pločevinastega soda, če pa tega ni priroki, tudi v kaki gosti vreči, vendar je najbolje, ako se poslužimo pri luženju priprave, ki je nalašč za to svrhu zgrajena.

ORTOSTAN izboljšuje klenost semena. Luženo seme ne jedo miši, a semenska pšenica se lahko luži tudi več časa pred setvijo, t. j. ko ima kmetovalec čas.

ORTOSTAN se zrna dobro prime in je vsled tega njegov učinek izboren.

Vinobran

je čist kalium-meta-bisulfit s 55—57% žveplenege dvoooksida ter je najboljšo sredstvo za ohranitev in zdravljenje vina od raznih bolezni in napak. V sodobnem vinarstvu se vrši žveplanje vina s kalium-meta-bisulfitom „VINOBRAN“ namesto s prejšnjim nepripravnim in nezanesljivim žveplanjem s pomočjo sežiganja žvepljenih trakov. Pretakanje vin pri žveplanju z V i n o b r a n o m ni več potrebno.

VINOBRAN so mali kristali ali pa se nahaja v tabletah.

Gornje preparate izdeluje

»ZORKA«

PRVA JUGOSLOVANSKA DELNIŠKA DRUŽBA
ZA KEMIČNO INDUSTRIJO

SUBOTICA – BEOGRAD

Generalno zastopstvo:

Ivan Virant, Žalec